

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії

НУ «Запорізька політехніка»

 проф. Віктор ГРЕШТА

«28» березня 2025 р.

ПРОГРАМА

вступного іспиту зі спеціальності

D8 ПРАВО

для вступників освітньо-наукового ступеня доктор філософії (PhD)

Програму вступного випробування до аспірантури зі спеціальності D8 Право освітньо-наукова програма “Правознавство” розроблено в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з даної спеціальності та призначено особам, які здобули вищу освіту за ступенем магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста), і які мають достатній рівень теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, для продукування нових ідей, оволодіння освітньо-науковою програмою підготовки здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення. Вступник до аспірантури повинен продемонструвати повноту знань категорійно-понятійного апарату, нових підходів до трактування окремих понять, категорій та термінів, розуміння їхньої сутності, а також знання фактів, термінології, структур, принципів, закономірностей, методів і засобів правової науки. Вступник до аспірантури повинен також продемонструвати здатність аналізувати проблему з різних точок зору, показати знання правових явищ та процесів, діапазон володіння вміннями й навичками операційного рівня, методичну грамотність, зокрема сформованість конструктивно-планувальних, проектувальних, комунікативно-навчальних і дослідницьких умінь. Рівень знань, умінь і навичок вступників до аспірантури оцінюється балами відповідно до критеріїв оцінювання.

ПРОВЕДЕННЯ ІСПИТУ

Вступний іспит зі спеціальності D8 – ПРАВО для вступників освітньо-наукового ступеня доктор філософії (PhD) проводиться у вигляді тесту. Вступний іспит проводиться очно, в приміщеннях університету. У виняткових випадках, іспит може проводитися у дистанційному форматі, з використанням інформаційного сервісу Системи дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка» (для вступників, які зареєстровані та знаходяться на тимчасово-окупованій території – за зверненням вступника). При використанні дистанційного формату проведення іспиту, обов’язковою є процедура ідентифікації вступника та відеофіксації іспиту. Використання вступником будь-яких додаткових матеріалів, довідників, електронних пристроїв та ресурсів, допомоги сторонніх осіб під час складання іспиту не допускається.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Оцінювання знань вступників відбувається за 100-бальною шкалою, або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника «незадовільно».

Іспит складається з 40 питань, вірна відповідь на кожне з яких оцінюється в 2,5 бали.

Тест може проводитись як з використанням паперових носіїв, так і з використанням комп'ютера в Системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка». Якщо робота виконується на паперовому носії, питання, в яких зазначено більше однієї відповіді, оцінюються в 0 балів (окрім випадків, коли одна з відмічених відповідей на запитання акуратно закреслена вступником, а інша зазначена акуратно та чітко).

Усі попередні кроки та міркування, що приводять до відповіді на питання, можуть виконуватися вступником на чернетці, та не беруться до уваги при оцінюванні роботи.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ІСПИТУ

При підготовці завдань вступного іспиту зі спеціальності комісія виділила такі основні розділи з переліком тем:

Конституційне право України

Тема 1. Конституційне право як основа національного права. Принципи конституційного права. Людська гідність. Свобода. Рівність і заборона дискримінації. Народний суверенітет. Республіканізм. Система джерел конституційного права. Конституційні засади співвідношення національного та міжнародного права. Доктрина дружнього ставлення до міжнародного права.

Тема 2. Юридична сила конституції. Сутність конституції. Установча природа конституції. Юридичні властивості конституції. Верховенство конституції. Пряма дія конституційних норм. Стабільність конституції. Горизонтальний ефект конституції. Функції конституції. Реалізація конституції. Загальна характеристика Конституції України. Порядок ухвалення й внесення змін до Конституції України.

Тема 3. Конституціоналізм та конституційний лад України. Сутність конституціоналізму. Конституційний лад України та його засади. Конституційні засади державного суверенітету України. Принцип територіальної цілісності і недоторканності державних кордонів України. Незалежність України та процеси євроатлантичної і європейської інтеграції. Обмеження влади правом як засада конституційного ладу України. Конституційний принцип поділу державної влади. Система стримувань і противаг. Принцип верховенства права в системі засад конституційного ладу України. Основні елементи верховенства права.

Тема 4. Україна як демократична республіка: конституційні засади. Сутність демократії. Пряма (безпосередня) та представницька демократія. Поняття, конституційно-правова регламентація та види референдумів в Україні. Всеукраїнський референдум за народною ініціативою. Виборче право. Пасивне і активне виборче право, виборчі цензи. Принципи виборчого права. Основні виборчі системи. Особливості виборів Президента України. Особливості виборів народних депутатів України. Особливості місцевих виборів. Принцип республіканізму у структурі конституційного ладу України. Демократична підзвітність та підконтрольність публічної влади. Форми

участі народу в управлінні державними справами. Сутність місцевого самоврядування. Конституційні гарантії місцевого самоврядування в Україні. Організаційно- правова та фінансово-економічна самостійність місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування в Україні. Загальна характеристика конституційного статусу органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні. Предмет відання територіальної громади. Компетенція органів місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування в містах зі спеціальним статусом.

Тема 5. Унітарність Української держави в системі засад конституційного ладу. Принцип унітаризму та його закріплення в Конституції України. Поняття, система та принципи державно-територіального устрою України. Конституційний статус Автономної Республіки Крим у складі України як унітарної держави. Порядок ухвалення та внесення змін до Конституції Автономної Республіки Крим. Конституційний статус органів влади Автономної Республіки Крим. Предмет відання та повноваження органів влади Автономної Республіки Крим. Особливості юридичного статусу тимчасово окупованих територій України.

Тема 6. Конституційні засади функціонування національно-культурної сфери в Україні. Конституційний статус української мови як державної. Правовий статус мов національних меншин та корінних народів. Особливості конституційного статусу національних меншин та корінних народів в Україні. Поняття національно-культурної автономії.

Тема 7. Конституція України та громадянське суспільство. Конституційний принцип багатоманітності. Засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні: юридичні механізми. Доктрина “демократії, здатної себе захистити”. Поняття та основні види громадських об’єднань. Принципи створення та діяльності громадських об’єднань в Україні. Конституційний статус політичних партій. Порядок створення політичних партій. Принципи діяльності політичних партій. Заборона політичних партій в Україні. Держава і церква в Україні. Відділення церкви від держави. Принцип світської держави.

Тема 8. Конституційний статус особи в Україні. Принципи конституційного статусу особи. Природа прав і свобод людини. Сутність прав і свобод людини. Негативні та позитивні обов’язки держави у сфері гарантування прав людини згідно з Конституцією України. Зміст та обсяг захисту особистих свобод: право на свободу думки й слова, право на доступ до публічної інформації, захист персональних даних, свобода совісті, свобода пересування. Критерії обмеження прав. Політичні права та участь громадян у вирішенні питань суспільного значення. Свобода мирних зібрань, свобода об’єднань: обсяг захисту та критерії обмеження. Рівність доступу громадян до публічної служби. Економічні права: обсяг захисту та критерії обмеження. Право власності, заборона свавільного вилучення власності. Право на свободу підприємницької діяльності, обмеження монополізму і захист конкуренції. Право на працю та на гідну оплату праці. Соціальні права: зміст та гарантії. Право на соціальне забезпечення, право на охорону здоров’я, право на освіту. Конституційні обмеження у здійсненні конституційних прав та свобод людини в Україні. Критерії легітимності обмеження прав людини: трискладовий тест, значення принципу пропорційності. Особливі юридичні стани згідно з Конституцією України, умови і порядок введення та припинення дії. Особливості юридичного захисту прав внутрішньо переміщених осіб.

Загальна характеристика конституційних обов'язків людини та громадянина в Україні. Поняття та принципи громадянства України. Набуття громадянства України: підстави та умови. Обставини, що виключають прийняття до громадянства України. Припинення громадянства України. Конституційний статус іноземців та осіб без громадянства. Особливості конституційного статусу біженця.

Тема 9. Законодавча влада в Україні: конституційна характеристика. Конституційна природа парламенту. Верховна Рада України як парламент: виборний, представницький, колегіальний, періодично-змінний, законодавчий орган. Функції Верховної Ради України: представницька, законодавча, контрольна. Роль парламенту у внесенні змін до Конституції України. Роль парламенту в формуванні інших органів державної влади. Конституційний склад і структура Верховної Ради України. Комітети, тимчасові слідчі та тимчасові спеціальні комісії парламенту. Повноважність та кворум у засіданнях Верховної Ради України. Предмет відання та повноваження Верховної Ради України. Предметна сфера закону. Парламентські процедури: установча, законодавча, процедури здійснення парламентського контролю. Політичне структурування Верховної Ради України. Парламентська фракція. Коаліція депутатських фракцій. Парламентські процедури: установча, законодавча, процедури здійснення парламентського контролю. Конституційний статус спеціалізованих органів парламентського контролю - Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Рахункової палати. Конституційний статус народного депутата України та юридичні гарантії його діяльності. Природа депутатського мандата. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень народного депутата України. Права народного депутата України.

Тема 10. Конституційний статус Президента України. Президент України як глава держави. Роль та місце Президента України в системі органів державної влади. Представницький мандат Президента України. Порядок обрання та вимоги до кандидата на пост Президента України. Порядок вступу на пост Президента України. Недоторканність Президента України. Підстави та порядок припинення повноважень Президента України. Процедура усунення Президента України з поста у порядку імпичменту. Повноваження Президента України. Акти Президента України. Контрасигнація актів Президента України. Конституційний статус Ради національної безпеки та оборони України. Роль Ради національної безпеки та оборони України у забезпеченні захисту державного суверенітету і територіальної цілісності України.

Тема 11. Виконавча влада в Україні: конституційна характеристика. Місце виконавчої влади в механізмі державної влади. Система органів виконавчої влади в Україні. Порядок формування і склад Кабінету Міністрів України. Демократична підзвітність і підконтрольність Кабінету Міністрів України. Солідарна відповідальність уряду та відповідальність міністрів. Предмет відання та повноваження Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України.

Тема 12. Судова влада в Україні. Конституційні засади правосуддя. Система судів. Засади спеціалізації у системі судів. Конституційний статус судді. Гарантії незалежності суддів. Підстави та порядок припинення повноважень суддів і звільнення суддів. Конституційний статус Вищої ради правосуддя. Органи суддівського самоврядування. Конституційний статус прокуратури. Роль адвокатури в системі юридичного захисту прав людини.

Тема 13. Правовий захист Конституції. Правовий захист Конституції: особливості української моделі. Поняття, види та моделі конституційного контролю. Предмет відання та повноваження Конституційного Суду України. Самообмеження юрисдикції Конституційного Суду України та доктрина політичного питання. Склад і порядок формування Конституційного Суду України. Структура та організація діяльності Конституційного Суду України. Суб'єкти та форми звернення до Конституційного Суду України. Конституційна скарга: поняття, критерії прийнятності, особливості розгляду. Поняття й характеристика стадій конституційного судочинства. Учасники конституційного провадження. Поняття та юридична природа актів Конституційного Суду України. Види, порядок ухвалення та виконання актів Конституційного Суду України. Особливості юридичної сили рішень Конституційного Суду України з конституційних скарг.

Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні.

Тема 1. Адміністративне право як галузь публічного права. Предмет адміністративного права. Відмежування адміністративного права від інших галузей права. Система адміністративного права (загальне і особливе адміністративне право; інститути адміністративного права). Джерела адміністративного права. Принципи в адміністративному праві.

Тема 2. Суб'єкти адміністративного права. Поняття та система суб'єктів публічного адміністрування. Правовий статус і система органів виконавчої влади. Правовий статус і види суб'єктів місцевого самоврядування. Приватна особа як суб'єкт адміністративного права. Окремі суб'єктивні публічні права та їх реалізація (право на участь в ухваленні рішень, право на звернення, право на доступ до публічної інформації). Особливості неурядової організації як суб'єкта адміністративного права. Засади правового статусу окремих видів неурядових організацій.

Тема 3. Інструменти публічного адміністрування. Сутність та види інструментів публічного адміністрування. Нормативний акт як інструмент публічного адміністрування. Адміністративний акт як інструмент публічного адміністрування. Адміністративний договір як інструмент публічного адміністрування. Адміністративний розсуд у публічному адмініструванні: поняття та умови застосування.

Тема 4. Адміністративна процедура. Адміністративні послуги. Сутність та види адміністративної процедури. Принципи адміністративної процедури. Учасники адміністративної процедури. Стадії адміністративної процедури, їх зміст. Поняття, ознаки, види адміністративних послуг. Суб'єкти відносин надання адміністративних послуг. Порядок надання адміністративних послуг.

Тема 5. Захист прав приватної особи у сфері публічного адміністрування. Інструменти захисту прав приватних осіб у сфері публічного адміністрування. Адміністративне оскарження. Інші інструменти захисту прав особи (перегляд рішення суб'єктом публічного адміністрування, який його ухвалив, за ініціативою особи; захист особи з ініціативи суб'єкта публічного адміністрування; відшкодування шкоди суб'єктом публічного адміністрування; адміністративна юстиція).

Тема 6. Службове право. Правове регулювання публічної служби. Види публічної служби. Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування як

основні різновиди публічної служби. Правовий статус державного службовця. Правовий статус службовця в органі місцевого самоврядування. Запобігання корупційним проявам у публічній службі.

Тема 7. Адміністративне деліктне право. Адміністративне правопорушення (проступок) і адміністративна відповідальність. Законодавчі акти, що регулюють відносини адміністративної відповідальності. Юридичний склад адміністративного проступку (об'єкт, суб'єкт, об'єктивна сторона, суб'єктивна сторона). Особливості юридичного складу адміністративного проступку, зафіксованого в автоматичному режимі. Заходи адміністративної відповідальності. Система й види адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх осіб за вчинення адміністративних проступків. Загальні правила накладення адміністративних стягнень. Провадження в справі про адміністративний проступок. Оскарження й перегляд постанови в справі про адміністративний проступок. Виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

Тема 8. Адміністративне судочинство в Україні.

Загальні положення адміністративного судочинства:

- завдання адміністративного судочинства;
- критерії, за якими суд оцінює правомірність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта публічного адміністрування;
- принципи адміністративного судочинства;
- правила предметної, інстанційної та територіальної юрисдикції, наслідки їх недотримання (порушення);
- склад суду, відводи;
- учасники адміністративної справи, їх представники, інші учасники судового процесу;
- докази та доказування.

Звернення до адміністративного суду. Розгляд адміністративних справ у порядку загального та спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду типових та зразкових справ. Судові рішення в адміністративних справах. Звернення судового рішення до виконання. Судовий контроль за виконанням судового рішення. Перегляд судового рішення в адміністративній справі.

Цивільне право України

Тема 1. Поняття цивільного права України. Система цивільного права. Предмет цивільно-правового регулювання. Юридичний метод регулювання цивільних правовідносин. Учасники цивільних правовідносин. Співвідношення понять “учасник” “особа” “суб'єкт”. Функції цивільного права. Основні принципи цивільного права. Визначення цивільного права. Роль та місце цивільного права в системі права України. Співвідношення публічного та приватного права. Цивільне право, як приватне право. Система цивільного права як галузі права. Правові інститути цивільного права.

Тема 2. Поняття та система цивільного законодавства України. Поняття цивільного законодавства. Поняття актів цивільного законодавства України. Система актів цивільного законодавства України. Співвідношення цивільного права і цивільного законодавства. Конституція України (статті 13, 14, 41, 21, 23, 24, 27, 28, 29, 31, 32, 47). Цивільний кодекс України. Закони. Інші кодифікаційні акти цивільного законодавства. Спеціальні цивільні закони. Підзаконні нормативні акти: укази і

розпорядження Президента України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти міністерств і інших органів виконавчої влади (відомчі нормативно-правові акти). Порядок і значення офіційного опублікування нормативних актів. Роль звичаїв ділового обороту в регулюванні цивільних правовідносин. Практика судів. Рішення та висновки Конституційного Суду України, постанови Пленуму Верховного Суду України та Вищого Господарського Суду України. Кодифікація та інші форми систематизації цивільного законодавства України. Дія цивільного законодавства у часі. Зворотня сила цивільного закону. Дія цивільного законодавства у просторі та по колу осіб. Застосування цивільного законодавства. Диспозитивні і імперативні норми цивільного права. Тлумачення цивільно-правових норм. Застосування цивільного законодавства по аналогії. Зв'язок і диференціація цивільного та господарського законодавства.

Тема 3. Наука цивільного права та приватне право зарубіжних країн. Поняття та предмет науки цивільного права. Становлення науки цивільного права. Функції науки цивільного права. Завдання науки цивільного права на сучасному етапі. Місце науки цивільного права в системі юридичних наук України. Доктрина цивільного права. Цивілістичні школи в Україні. Методи дослідження цивільно-правових інститутів. Огляд наукової та навчальної літератури з цивільного права. Перспективи розвитку цивілістики в Україні. Становлення приватного права в Європі. Значення вивчення приватного права зарубіжних країн. Предмет і система цивільного та торгового права зарубіжних країн. Монізм та дуалізм у регулюванні приватноправових відносин. Джерела цивільного права зарубіжних країн. Гармонізація та уніфікація національного цивільного права та законодавства в умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів. Основні інститути цивільного права зарубіжних країн.

Тема 4. Цивільні правовідносини. Поняття цивільних правовідносин. Елементи та структурні особливості цивільних правовідносин. Зміст цивільних правовідносин. Поняття, зміст та види суб'єктивних цивільних прав. Поняття, зміст та види суб'єктивних обов'язків. Склад учасників (суб'єктів) цивільних правовідносин. Поняття цивільної правоздатності і дієздатності. Об'єкти цивільних правовідносин. Класифікація (види) цивільних правовідносин. Підстави виникнення та припинення цивільних правовідносин.

Тема 5. Фізична особа як суб'єкт цивільного права. Співвідношення понять "людина", "особа", "суб'єкт права". Поняття цивільної правосуб'єктності. Поняття та обсяг цивільної правоздатності. Виникнення, припинення та зміст правоздатності. Рівність та невід'ємність правоздатності. Співвідношення правоздатності та суб'єктивного права. Правоздатність іноземних громадян та осіб без громадянства. Поняття та обсяг цивільної дієздатності. Визнання громадянина недієздатним. Правове положення фізичної особи-підприємця.

Правові стани фізичної особи. Ім'я та місце проживання фізичної особи. Підстави та порядок визнання особи безвісно відсутньою. Оголошення фізичної особи померлою. Правові наслідки оголошення фізичної особи померлою. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою. Поняття та основні завдання опіки і піклування. Акти цивільного стану. Правовий статус органів опіки та піклування. Категорії фізичних осіб, над якими встановлюється опіка та піклування. Порядок

призначення опікуна або піклувальника. Права та обов'язки опікуна і піклувальника. Припинення опіки і піклування.

Тема 6. Юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Виникнення поняття "юридична особа". Поняття та ознаки юридичної особи. Розвиток вчення про юридичні особи в науці цивільного права. Цивільна правоздатність та дієздатність фізичної особи. Види юридичних осіб. Підприємницькі та непідприємницькі товариства. Поняття та види господарських товариств. Правовий статус філій та представництв юридичної особи. Порядок і способи утворення юридичних осіб. Установчі документи юридичної особи. Державна реєстрація юридичної особи та її правове значення. Припинення діяльності юридичної особи. Порядок ліквідації юридичної особи. Органи юридичних осіб. Неспроможність (банкрутство) юридичної особи – суб'єкта підприємницької діяльності. Реорганізація юридичної особи. Способи реорганізації.

Тема 7. Держава та публічно-правові утворення як суб'єкти цивільних правовідносин.

Поняття, зміст та особливості цивільної правосуб'єктності держави та публічно-правових утворень. Умови та порядок участі держави та інших публічно-правових утворень в цивільних правовідносинах. Участь іноземних держав та інших суб'єктів публічного права в цивільних відносинах.

Тема 8. Об'єкти цивільних правовідносин. Поняття і види об'єктів цивільних правовідносин. Оборотоzдатність об'єктів цивільних правовідносин. Поняття та види речей. Поняття майна. Тварини. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. Поняття та особливості цивільно-правового режиму валютних цінностей. Поняття та основні види цінних паперів. Єдиний майновий комплекс підприємства як об'єкт правовідносин. Послуги та інші дії як об'єкти цивільних правовідносин. Результати творчої діяльності як об'єкти цивільних правовідносин. Інформація як об'єкт цивільних правовідносин. Особисті немайнові блага фізичної особи. Немайнові блага юридичної особи.

Тема 9. Правочини. Поняття і види правочинів. Односторонні, двосторонні та багатосторонні правочини. Оплатні і безоплатні правочини. Реальні і консенсуальні правочини. Умовні правочини. Тлумачення змісту правочину. Умови дійсності правочинів. Сторони у правочині. Зміст правочину. Форма правочину. Недійсність правочину та її види. Нікчемні та оспорювані правочини. Недійсність частини правочину. Правові наслідки недійсності правочину. Визнання правочину недійсним та неукладеним. Момент недійсності правочину.

Тема 10. Представництво. Поняття представництва. Сфера застосування представництва. Види представництва. Сторони правовідносин з представництва. Повноваження представника. Наслідки укладення угоди особою, не уповноваженою на це, або з перевищенням повноважень. Довіреність. Форма та строк дії довіреності. Передоручення. Припинення довіреності. Наслідки припинення довіреності.

Тема 11. Строки, терміни та позовна давність. Поняття строків і термінів в цивільному праві. Види строків і термінів. Строки здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Порядок обчислення та початок перебігу строків. Поняття та значення строку позовної давності. Види строків позовної давності. Застосування позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Порядок обчислення строку позовної давності. Початок перебігу строку позовної давності. Зупинення, перерва і поновлення строків позовної давності. Наслідки закінчення строку позовної давності. Умови захисту порушеного права після закінчення строків позовної давності.

Тема 12. Здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків. Поняття здійснення цивільних прав. Основні принципи здійснення цивільних прав. Основні способи здійснення цивільних прав в момент виникнення та припинення цивільного права. Відмова від здійснення (нездійснення) особами своїх цивільних прав. Відчуження цивільних прав. Злиття цивільних прав кількох осіб в права однієї особи. Позбавлення цивільних прав. Трансформація одних цивільних прав в інші цивільні права особи. Межі здійснення цивільних прав та їх правова характеристика. Зловживання цивільним правом, його основні види та правові наслідки. Виконання цивільних обов'язків. Забезпечення виконання цивільних обов'язків.

Тема 13. Захист цивільних прав і цивільно-правова відповідальність. Поняття і зміст суб'єктивного права на захист. Виникнення та здійснення права на захист. Способи захисту цивільних прав. Поняття та зміст самозахисту цивільних прав. Необхідна оборона та крайня необхідність як засоби самозахисту цивільних прав. Момент виникнення та припинення права та захист цивільних прав. Поняття та значення цивільно-правової відповідальності. Принципи та функції цивільно-правової відповідальності. Підстави виникнення цивільно-правової відповідальності. Умови відповідальності та їх правова характеристика. Солідарна, часткова, субсидіарна відповідальність, основні правила застосування. Розмір цивільно-правової відповідальності. Відшкодування завданої шкоди. Цивільно-правові санкції. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Тема 14. Загальні положення про особисті немайнові права фізичних осіб. Поняття та види особистих немайнових прав. Джерела правового регулювання особистих немайнових прав фізичної особи. Зміст та ознаки особистих немайнових відносин. Підстави виникнення особистих немайнових прав фізичної особи. Здійснення особистих немайнових прав. Особливості суб'єктного складу. Загальні та спеціальні суб'єкти особистих немайнових відносин. Захист особистих немайнових прав та поновлення порушеного особистого немайнового права. Спростування недостовірної інформації та заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права. Відшкодування моральної шкоди.

Тема 15. Окремі види особистих немайнових прав фізичних осіб. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи (право на життя, право на охорону здоров'я, право на медичну допомогу, право на свободу та особисту недоторканість, право на донорство, право на сім'ю, на опіку або піклування, на безпечне для життя та здоров'я довкілля).

Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи (право на ім'я, права на повагу до гідності та честі, право на індивідуальність, право на особисте життя та його таємницю, право на інформацію, право на особисті папери, право на таємницю кореспонденції, права на свободу літературної, художньої, наукової та технічної творчості, право на місце проживання, на недоторканість житла, на вибір роду занять, на свободу пересування, на свободу об'єднання та на мирні збори). Охорона інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відео

зйомок. Захист інтересів особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах.

Тема 16. Загальні положення права власності. Поняття власності та права власності. Зміст права власності. Поняття права власності в об'єктивному та суб'єктивному значенні. Форми і види права власності за законодавством України. Підстави виникнення прав власності та їх класифікація. Момент виникнення права власності у набувача майна за договором. Ризик випадкової загибелі або псування речі. Юридичні гарантії здійснення права власності. Припинення права власності.

Тема 17. Види права власності. Право власності Українського народу. Поняття права приватної власності. Ознаки права приватної власності. Особливості підстав виникнення і припинення права приватної власності фізичних осіб. Суб'єкти та об'єкти права приватної власності фізичних осіб. Поняття та ознаки права власності юридичних осіб. Право власності окремих видів юридичних осіб. Суб'єкти та об'єкти права державної власності. Управління державним майном. Здійснення права державної власності. Правовий режим майна державного підприємства. Правовий режим майна казенного підприємства. Правовий режим майна державної установи. Зміст права повного господарського відання та оперативного управління. Поняття права комунальної власності. Суб'єкти та об'єкти права комунальної власності. Зміст та здійснення права комунальної власності.

Поняття права спільної власності та її види. Поняття спільної часткової власності. Права та обов'язки учасників спільної часткової власності. Право переважної купівлі частки в спільній власності. Право спільної сумісної власності. Захист права власності.

Тема 18. Інші речові права. Загальні положення про речові права. Види речових прав. Право володіння чужим майном. Право користування чужим майном. Поняття та види сервітутів. Земельні сервітути. Особисті сервітути. Припинення сервітутів. Право користування чужою землею для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Право користування чужою землею для забудови (суперфіцій).

Тема 19. Право інтелектуальної власності. Поняття права інтелектуальної власності. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності. Джерела правового регулювання відносин, пов'язаних з інтелектуальною діяльністю та індивідуалізацією товарів та їх виробників. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Зміст права інтелектуальної власності. Поняття та види особистих немайнових та майнових прав інтелектуальної власності. Строк чинності прав інтелектуальної власності.

Авторське право у суб'єктивному та об'єктивному розумінні. Співвідношення авторського та патентного права. Поняття та ознаки твору. Види об'єктів, що охороняються авторським правом. Первісні та похідні суб'єкти авторського права. Поняття та види співавторства. Поняття службового твору. Підстави виникнення авторського права. Знак охорони авторського права. Процедура державної реєстрації виключних прав на твір. Захист права інтелектуальної власності. Поняття та види особистих немайнових прав автора: право авторства, право на недоторканість твору. Способи використання твору. Випадки правомірного використання твору без згоди автора. Строк чинності авторського права. Право на авторську винагороду. Право на частку від суми продажу оригіналу твору.

Поняття та джерела правового регулювання суміжних прав. Об'єкти суміжних прав. Виконавці творів, виробники фонограм та відеограм, організації мовлення як первинні суб'єкти суміжних прав. Види та строк чинності суміжних майнових прав. Зміст суб'єктивних прав на використання виконання твору, фонограми та відеограми та використання передачі (програми) організації мовлення.

Право промислової власності у суб'єктивному та об'єктивному розумінні. Поняття та умови охороноздатності винаходів, корисних моделей та промислових зразків. Суб'єкти прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Заявка на реєстрацію винаходу, корисної моделі та промислового зразку, її склад та процедура подання. Формула винаходу та корисної моделі. Поняття конвенційного та національного пріоритету. Формальна та кваліфікована експертиза заявки. Патент як форма правової охорони об'єктів права промислової власності: умови та порядок видання.

Тема 20. Правова охорона окремих об'єктів промислової власності та права на засоби індивідуалізації товарів та їх виробників. Особливості правової охорони раціоналізаторських пропозицій. Суб'єкти та зміст прав на раціоналізаторську пропозицію. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин: поняття, зміст, процедура оформлення. Наукове відкриття як об'єкт правової охорони. Поняття та умови правової охорони комерційної таємниці. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на комерційну таємницю. Поняття, види та особливості правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг. Відмежування засобів індивідуалізації від інших інститутів права інтелектуальної власності.

Поняття та умови правової охорони комерційних найменувань. Підстави виникнення та зміст, особливості передачі майнових прав на комерційне найменування. Поняття та види торговельних марок. Функції торговельних марок. Умови правової охорони торговельних марок. Позначення, що не можуть бути зареєстровані як торговельні марки. Підстави визнання свідоцтва недійсним та дострокове припинення його чинності. Право попереднього користувача на торговельну марку. Поняття географічного зазначення та зазначення походження товару. Види зазначень походження товару. Зміст майнових прав на географічні зазначення. Підстави припинення правової охорони зазначення походження товару.

Тема 21. Zobов'язальне право та поняття zobов'язання. Zobов'язальне право як підгалузь цивільного права. Система zobов'язального права. Поняття та основні риси цивільно-правового zobов'язання. Класифікація zobов'язань. Зміст zobов'язання. Сторони у zobов'язанні. Треті особи в zobов'язанні. Множинність осіб в zobов'язанні. Об'єкт zobов'язання. Підстави виникнення цивільно-правових zobов'язань. Поняття та підстави заміни осіб у zobов'язанні. Порядок заміни кредитора та боржника у zobов'язанні. Обсяг прав кредитора, що переходять до іншої особи. Zobов'язання, за якими заміна кредитора не допускається. Поняття цивільно-правової відповідальності за порушення zobов'язання. Поняття порушення zobов'язання. Співвідношення понять "відповідальність" та "санкція". Вина як підстава відповідальності за порушення zobов'язання та її форми. Протиправність поведінки особи. Поняття шкоди та збитків. Співвідношення збитків та неустойки. Причинний зв'язок між протиправною

поведінкою та шкідливим результатом. Відповідальність без вини. Підстави звільнення особи від цивільно-правової відповідальності.

Тема 22. Виконання, припинення та забезпечення виконання зобов'язання. Поняття виконання зобов'язання. Умови виконання зобов'язання. Предмет виконання зобов'язання. Сторони, місце, строк, способи, валюта та підтвердження виконання зобов'язання. Виконання грошового зобов'язання. Виконання альтернативного зобов'язання. Виконання зобов'язання, в якому беруть участь кілька кредиторів або кілька боржників. Поняття та підстави припинення зобов'язання. Припинення зобов'язання: виконанням, переданням відступного, зарахуванням, домовленістю сторін, прощенням боргу, поєднанням боржника і кредитора в одній особі, неможливістю його виконання, смертю фізичної особи, ліквідацією юридичної особи. Поняття та способи забезпечення виконання зобов'язання. Загальна характеристика видів забезпечення виконання зобов'язання. Види способів забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка, її види та форми. Функції неустойки. Завдаток як спосіб забезпечення виконання зобов'язання. Функції завдатку. Правові наслідки невиконання зобов'язання, забезпеченого завдатком. Відмінність завдатку від авансу. Поняття поруки. Поняття гарантії. Поняття та види застави. Підстави виникнення застави. Форма та зміст договору застави. Підстави та порядок припинення застави. Право притримання.

Тема 23. Загальні положення про договір. Поняття, сутність та значення цивільно-правового договору. Договір як правочин та як правовідносини. Прояв принципу свободи договору. Функції цивільно-правового договору. Правове регулювання договірних відносин в сфері приватного права. Види цивільно-правових договорів. Поіменовані та непоіменовані договори. Реальні та консенсуальні договори. Договори двосторонні та односторонні. Договори оплатні та безоплатні. Попередній договір. Договір приєднання. Обов'язкові договори, публічний договір. Договір на користь третьої особи. Зміст договору як підстави виникнення цивільних правовідносин. Поняття та значення істотних умов договору. Істотні умови договору за Цивільним та Господарським кодексами України. Звичайні та випадкові умови договору. Тлумачення умов договору. Стадії укладення цивільно-правового договору. Поняття та основні ознаки пропозиції укласти договір (оферти). Поняття та основні ознаки акцепту. Строки прийняття оферти. Форма договору. Момент укладення договору. Місце укладення договору. Підстави для зміни або розірвання договору. Форма зміни або розірвання договору. Правові наслідки зміни або розірвання договору.

Тема 24. Договори, спрямовані на передачу майна у власність. Поняття та загальна характеристика договору купівлі-продажу. Види договору купівлі-продажу. Сторони договору купівлі-продажу. Предмет договору. Форма договору. Ціна договору. Зміст договору купівлі-продажу. Момент виконання обов'язку продавця передати товар. Кількість товару. Якість товару. Асортимент товару. Комплектність товару. Правові наслідки порушення договору купівлі-продажу. Відповідальність сторін за порушення умов договору купівлі-продажу.

Поняття та ознаки договору дарування. Предмет договору дарування. Форма договору дарування. Сторони договору дарування. Права та обов'язки сторін за

договором дарування. Обов'язок обнародуваного на користь третьої особи. Договір пожертви.

Поняття договору ренти. Місце договору ренти серед інших цивільних договорів, які передбачають передачу майна у власність набувача. Сторони за договором ренти. Форми і зміст договору ренти. Строк договору ренти. Предмет договору ренти. Форма і розмір ренти. Зміст договору ренти. Забезпечення виплати ренти. Підстави та наслідки розірвання договору ренти за ініціативою одержувача або платника ренти.

Поняття та ознаки договору довічного утримання (догляду). Форма договору довічного утримання (догляду). Сторони договору довічного утримання (догляду). Предмет договору довічного утримання (догляду). Права та обов'язки сторін за договором довічного утримання (догляду). Способи забезпечення виконання договору. Особливості припинення договору довічного утримання (догляду).

Тема 25. Договори, спрямовані на передачу майна у власність та в користування. Поняття та ознаки договору найму (оренди). Суб'єкти та об'єкти договору найму (оренди). Строк договору найма (оренди). Ціна договору найму (оренди). Форма договору. Права та обов'язки наймодавця (орендодавця) за договором найму (оренди). Права та обов'язки наймача (орендаря) за договором найму (оренди). Припинення договору найму (оренди).

Договір прокату. Суб'єкти, об'єкти, зміст договору прокату. Особливості договору прокату.

Договір лізингу. Суб'єкти відносин лізингу (лізингодавець та лізингоодержувач). Об'єкти лізингу. Об'єкти, які не можуть бути об'єктами договору лізингу. Види договору лізингу. Істотні умови договору лізингу. Права та обов'язки сторін за договором лізингу.

Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Особливості найму (оренди) транспортного засобу з екіпажем та без екіпажу.

Поняття та особливості договору найму (оренди) житла. Суб'єкти відносин найму (оренди) житла. Права та обов'язки наймача та осіб, які постійно проживають з ним. Договір піднайму житла. Зміна договору найму жилого приміщення. Припинення договору найму жилого приміщення.

Поняття та загальна характеристика договору позички (безоплатного користування майном). Відмінність позички від найму (оренди). Сторони договору позички. Об'єкт договору позички. Строк договору позички. Форма договору позички. Права та обов'язки сторін за договором позички. Припинення договору позички. Розірвання договору позички. Правові наслідки припинення договору позички.

Тема 26. Договори, спрямовані на виконання робіт. Поняття ознаки та значення договору підряду. Відмежування його від трудового договору, договору поставки та договорів з надання послуг. Сторони договору підряду. Права та обов'язки сторін. Множинність осіб в договорі підряду та залучення для виконання договору третіх осіб. Зміст договору підряду. Ризик у підрядних відносинах. Відповідальність за договором підряду. Види договорів підряду. Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Договір підряду на виконання проектних та пошукових робіт.

Поняття та загальна характеристика договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Відмінність даного договору від договору підряду та ліцензійних договорів. Сторони договору. Специфіка об'єкту договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Форма договору. Ціна, строк договору. Права та обов'язки замовника за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Права та обов'язки виконавця за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Відповідальність виконавця. Наслідки неможливості досягнення результату. Права сторін договору на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт на результати робіт.

Тема 27. Загальні положення про послуги. Послуги, їх види та правове регулювання. Поняття та ознаки договору про надання послуг. Місце договорів про надання послуг в системі цивільного законодавства України. Предмет договору про надання послуг. Зміст договору про надання послуг. Обов'язки виконавця за договором. Строки виконання зобов'язань з договору про надання послуг. Відповідальність за договором про надання послуг. Припинення договору про надання послуг. Підстави та наслідки розірвання договору про надання послуг. Підстави та наслідки односторонньої відмови від виконання договору про надання послуг.

Тема 28. Окремі види договорів про надання послуг. Транспортні послуги. Поняття та елементи транспортних зобов'язань. Особливості транспортних зобов'язань. Правове регулювання транспортних зобов'язань. Поняття і види перевезень. Зміст, укладення та оформлення договорів про перевезення вантажів. Виконання договорів про перевезення вантажів. Відповідальність сторін за договором про перевезення вантажів. Договір про буксирування. Договір про перевезення пасажирів та багажу. Договори про експлуатацію під'їзних колій, подачу та забирання вагонів. Договір чартеру (фрахтування). Договір транспортного експедирування. Претензії та позови при перевезеннях.

Послуги зберігання. Загальна характеристика відносин зберігання, підстави їх виникнення, галузева належність та нормативне регулювання. Зобов'язання зі зберігання, які виникають на підставі договору (самостійного договору зберігання, комплексного договору, змішаного договору). Специфіка зобов'язань зі зберігання, що виникають на підставі закону. Договір зберігання: поняття, юридична природа, місце серед інших договірних зобов'язань. Договір зберігання та суміжні із ним договори (договір найму (оренди), договір позички, договір позики, договір охорони тощо). Сторони, предмет (матеріальний об'єкт), форма та строк договору зберігання. Особливості правового статусу поклажодавця та зберігача. Права та обов'язки сторін за договором зберігання. Відповідальність сторін у зобов'язаннях зі зберігання. Підстави та межі відповідальності зберігача за втрату (нестачу) чи пошкодження речі. Особливості зберігання на товарному складі. Загальна характеристика спеціальних видів зберігання.

Договір доручення. Поняття та правова природа договору доручення. Відмінність договору доручення від договору комісії. Фидуціарний характер відносин доручення. Договір доручення та довіреність. Комерційне представництво. Сторони договору доручення. Предмет договору. Форма договору доручення. Строк договору

доручення. Права та обов'язки довірителя за договором доручення. Права та обов'язки повіреного за договором доручення. Особисте виконання повіреним доручення. Перевищення повіреним повноважень за договором доручення. Загальні та спеціальні підстави припинення договору доручення. Наслідки припинення договору доручення. Договір комісії. Поняття та ознаки договору комісії. Виконання договору комісії. Відступ від вказівок комітента. Комісійна плата. Права та обов'язки комітента за договором комісії. Права та обов'язки комісіонера за договором комісії. Умова делькредере. Поняття та ознаки договору комісії. Місце договору комісії в системі договорів про надання послуг. Елементи договору комісії. Субкомісія. Виконання договору комісії. Відступ від вказівок комітента. Комісійна плата. Права та обов'язки комітента за договором комісії. Права та обов'язки комісіонера за договором комісії. Умова делькредере. Припинення договору комісії. Правові наслідки припинення договору комісії. Припинення договору комісії. Правові наслідки припинення договору комісії.

Управління майном. Поняття та загальна характеристика договору управління майном. Договір управління майном та довірча власність. Сторони договору управління майном. Статус вигодонабувача в договорі управління майном. Особи, які не можуть бути вигодонабувачами. Об'єкти договору управління майном. Спеціальні нормативні акти, що визначають об'єкти договору управління майном. Передача в управління майна, що є предметом застави. Істотні умови договору управління майном. Строк договору управління майном. Права та обов'язки управителя за договором управління майном. Відповідальність управителя. Права та обов'язки установника управління. Припинення договору управління майном.

Послуги страхування. Поняття страхового зобов'язання. Правове регулювання відносин страхування. Форми страхування. Добровільне страхування та його види. Обов'язкове страхування та його види. Перестрахування. Договір страхування: поняття та загальна характеристика. Суб'єкти відносин страхування. Правовий статус страховика за законодавством України. Страхові посередники (страхові агенти та страхові брокери). Страхувальник. Вигодонабувач Форма договору страхування. Правила страхування. Права та обов'язки страховика. Права та обов'язки страхувальника. Умови та порядок здійснення страхових виплат. Відмова від здійснення страхових виплат. Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування.

Тема 29. Банківські правочини та договори в сфері інтелектуальної діяльності. Позика. Поняття та правова природа позики. Відокремлення позики від суміжних правових конструкцій. Співвідношення позики і позички, позики і кредиту (банківського кредиту). Поняття та ознаки договору позики. Елементи договору позики. Зміст договору позики. Форма договору позики. Предмет договору позики. Класифікація видів позики. Поняття ломбардної позики. Правове регулювання і статус ломбардів. Види і особливості ломбардних операцій. Правовий режим кредитно-фінансових послуг кредитної спілки. Поняття і елементи позики під цінні папери. Відповідальність за невиконання або неналежне виконання договору позики. Забезпечення виконання договору позики. Припинення договору позики.

Кредитний договір. Поняття та правове регулювання кредитних відносин. Види кредитів. Поняття та загальна характеристика кредитного договору. Істотні умови

кредитного договору. Форма кредитного договору. Відмова від надання або одержання кредиту.

Депозит. Поняття та загальна характеристика договору банківського вкладу (депозиту). Сторони договору. Форма договору. Види банківських вкладів. Ощадна книжка. Ощадний сертифікат. Вклади, зроблені третіми особами на рахунок вкладника, вклади на користь третіх осіб. Виконання договору банківського вкладу. Договір банківського рахунку. Співвідношення договору банківського вкладу та банківського рахунку. Укладення договору банківського рахунку. Виконання договору банківського рахунку. Списання грошових сум з банківських рахунків. Обмеження права розпоряджатися рахунком. Розірвання договору банківського рахунку. Банківська таємниця. Цивільно-правовий захист прав вкладників та інших клієнтів банку в сфері банківського обслуговування.

Факторинг. Договір факторингу: його поняття та ознаки. Відмінність факторингу від цесії та кредитного договору. Сторони договору факторингу. Виконання договору факторингу. Права та обов'язки сторін за договором факторингу.

Розрахунки. Загальна характеристика розрахункових зобов'язань. Форми розрахунків. Основні види безготівкових розрахунків та їх цивільно-правове регулювання. Зобов'язання, що виникають при розрахунках платіжними дорученнями. Виконання платіжного доручення. Зобов'язання, що виникають при розрахунках акредитивами. Поняття та види акредитиву. Закриття акредитиву. Зобов'язання, що виникають при розрахунках інкасовими дорученнями. Виконання інкасового доручення.

Договори в сфері інтелектуальної діяльності. Поняття та види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Форма та випадки державної реєстрації договорів у сфері розпорядження правами інтелектуальної власності. Поняття та види ліцензій на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Виключна, одиночна та невиключна ліцензії. Субліцензія. Поняття та істотні умови ліцензійного договору. Строк чинності ліцензійного договору. Типовий ліцензійний договір. Співвідношення ліцензії та ліцензійного договору. Договір про створення за замовленням та використання об'єкта права інтелектуальної власності: поняття та ознаки, критерії відмежування від суміжних договірних конструкцій (підряду, договору на виконання науково-дослідних та дослідно-конструкторських та технологічних робіт). Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності: поняття та особливості співвідношення з іншими договорами у сфері інтелектуальної власності. Правова характеристика договору комерційної концесії. Особливості предмету та правового становища сторін комерційної концесії.

Тема 30. Недоговірні зобов'язання. Загальна характеристика недоговірних зобов'язань з правомірних дій. Публічна обіцянка винагороди. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Рятуння здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.

Поняття та загальна характеристика зобов'язання із завдання шкоди. Суб'єкти та об'єкт зобов'язання із завдання шкоди. Право регресу до винної особи. Регресні вимоги та їх види.

Цивільно-правова відповідальність за завдання шкоди. Підстави (умови) відповідальності за завдання шкоди. Поняття протиправної поведінки. Поняття шкоди. Поняття причинного зв'язку між протиправною поведінкою та завданою шкодою. Поняття недовірної вини. Випадки відповідальності без вини. Підстави звільнення від відповідальності за завдання шкоди.

Окремі (спеціальні) випадки відповідальності за заподіяння шкоди. Відповідальність юридичної або фізичної особи за шкоду, заподіяну їхнім працівником або іншою особою.

Відповідальність за шкоду, завдану малолітніми, неповнолітніми та недієздатними особами. Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки. Відповідальність за шкоду, завдану актами влади. Відповідальність за шкоду, заподіяну правоохоронними органами. Відповідальність за шкоду, завдану каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи. Відповідальність за шкоду, завдану внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Компенсація моральної шкоди.

Тема 31. Загальні положення про спадкування. Поняття спадкування. Види спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини. Відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування. Усунення від права на спадкування. Спадкування права на земельну ділянку. Спадкування частки у праві спільної сумісної власності. Право на одержання сум заробітної плати, пенсії, стипендії, аліментів, інших соціальних виплат, які належали спадкодавцеві. Спадкування права на вклад у банку (фінансовій установі). Спадкування права на одержання страхових виплат (страхового відшкодування). Спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки. Спадкування обов'язку відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця. Спадкування прав та обов'язків за договором оренди житла з викупом.

Тема 32. Спадкування за заповітом. Виконання заповіту. Поняття заповіту. Право на заповіт. Право заповідача на призначення спадкоємців. Право заповідача на визначення обсягу спадщини, що має спадкуватися за заповітом. Право заповідача на заповідальний відказ. Предмет заповідального відказу. Втрата чинності заповідальним відказом. Право заповідача на покладення на спадкоємця інших обов'язків. Право на обов'язкову частку у спадщині. Заповіт з умовою. Заповіт подружжя. Підпризначення спадкоємця. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом. Встановлення сервітуту у заповіті. Загальні вимоги до форми заповіту. Посвідчення заповіту нотаріусом. Посвідчення нотаріусом секретних заповітів. Оголошення нотаріусом секретного заповіту. Посвідчення заповіту посадовою особою органу місцевого самоврядування. Посвідчення заповіту іншою посадовою, службовою особою. Посвідчення заповіту при свідках. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Таємниця заповіту. Тлумачення заповіту. Недійсність заповіту.

Право заповідача на призначення виконавця заповіту. Призначення виконавця заповіту за ініціативою спадкоємців. Призначення виконавця заповіту нотаріусом. Згода особи на призначення її виконавцем заповіту. Повноваження виконавця заповіту. Право виконавця заповіту на плату за виконання своїх повноважень. Контроль за виконанням заповіту. Право на оскарження дій виконавця заповіту. Строк чинності повноважень виконавця заповіту. Право виконавця заповіту на відмову від здійснення своїх повноважень.

Тема 33. Спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування усиновленими та усиновлювачами. Перша черга спадкоємців за законом. Друга черга спадкоємців за законом. Третя черга спадкоємців за законом. Четверта черга спадкоємців за законом. П'ята черга спадкоємців за законом. Спадкування за правом представлення. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом.

Тема 34. Здійснення права на спадкування. Оформлення права на спадщину. Прийняття спадщини. Подання заяви про прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Прийняття заповідального відказу. Наслідки пропущення строку для прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини на користь іншої особи. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини. Перехід права на прийняття спадщини. Відумерлість спадщини. Поділ спадщини між спадкоємцями. Переважне право окремих спадкоємців на виділ їм спадкового майна в натурі. Перерозподіл спадщини. Пред'явлення кредитором спадкодавця вимог до спадкоємців. Обов'язок спадкоємців задовольнити вимоги кредитора. Охорона спадкового майна. Охорона спадкового майна виконавцем заповіту. Управління спадщиною.

Право спадкоємця на одержання свідоцтва про право на спадщину. Обов'язок спадкоємця звернутися за свідоцтвом про право на спадщину на нерухоме майно. Строк видачі свідоцтва про право на спадщину. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину. Визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину.

Тема 35. Спадковий договір. Поняття спадкового договору. Сторони у спадковому договорі. Форма спадкового договору. Обов'язки набувача у спадковому договорі. Особливості спадкового договору з участю подружжя. Забезпечення виконання спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

Кримінальне право

Тема 1. Поняття, предмет, методи та система кримінального права. Наука кримінального права. Кримінальне право як галузь права, законодавства, навчальна дисципліна та юридична наука. Кримінальне право як галузь права: поняття, предмет, методи та взаємозв'язок із суміжними галузями права. Принципи кримінального права. Система кримінального права. Загальна та Особлива частини кримінального права, їх особливості та взаємозв'язок. Кримінальне право як галузь законодавства. Наука кримінального права, предмет, функції і методи науки кримінального права, її взаємозв'язок із загальною теорією права і суміжними правовими науками. Вплив науки кримінального права на законодавчу та правозастосовну діяльність, на формування юридичного мислення і правової свідомості населення. Кримінальне

право як навчальна дисципліна, її предмет, основні методи та форми вивчення. Система курсу Загальної частини кримінального права.

Тема 2. Закон про кримінальну відповідальність. Поняття закону про кримінальну відповідальність, його ознаки, завдання та значення. Закон про кримінальну відповідальність як джерело кримінального законодавства. Загальна та Особлива частини Кримінального кодексу, їх єдність, взаємозв'язок та відмінність. Кримінально-правові норми. Співвідношення норми і статті закону про кримінальну відповідальність. Види кримінально-правових норм: забороняючі, дефінітивні (роз'яснюючі), заохочувальні (стимулюючі), обмежувальні.

Структура статей Особливої частини Кримінального кодексу України. Види диспозицій і санкцій статей Особливої частини Кримінального кодексу України. Тлумачення закону про кримінальну відповідальність: поняття та значення. Види тлумачення: за суб'єктом – аутентичне (легальне), офіційне, судове, неофіційне (доктринальне, професійне, буденне); за прийомами – лінгвістичне, логічне, систематичне, історичне; за обсягом – буквальне, обмежувальне, розширювальне. Рішення Конституційного Суду України як акти офіційного тлумачення кримінально-правових норм. Юридична природа та кримінально-правове значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України. Аналогія у законі про кримінальну відповідальність.

Тема 3. Чинність Закону про кримінальну відповідальність у часі, просторі та по колу осіб. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі. Правила набрання чинності законом про кримінальну відповідальність. Поняття часу вчинення кримінального правопорушення. Припинення чинності закону про кримінальну відповідальність. Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі. Поняття закону про кримінальну відповідальність, який скасовує злочинність діяння або пом'якшує кримінальну відповідальність, та закону про кримінальну відповідальність, який встановлює злочинність діяння або посилює кримінальну відповідальність. Межі зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі. Особи, на яких поширюється зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі. Чинність проміжного закону про кримінальну відповідальність у часі. Принципи чинності закону про кримінальну відповідальність у просторі: територіальний, громадянства, реальний та універсальний. Зміст територіального принципу. Поняття території України за чинним законодавством. Поняття місця вчинення кримінального правопорушення. Зміст принципу громадянства.

Відповідальність громадян України або осіб без громадянства, що постійно проживають в Україні, які вчинили кримінальне правопорушення за її межами. Правові наслідки засудження цих осіб за межами України. Зміст реального принципу. Випадки кримінальної відповідальності за Кримінальним кодексом України іноземців або осіб без громадянства, що не проживають постійно в Україні, які вчинили кримінальне правопорушення за її межами. Екстрадиція (видача) злочинців.

Тема 4. Кримінальна відповідальність та її підстави. Теоретичні концепції визначення сутності кримінальної відповідальності. Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності. Поняття й ознаки кримінальної відповідальності. Співвідношення кримінальної відповідальності та кримінального покарання. Виникнення і припинення кримінальної відповідальності.

Об'єктивна та суб'єктивна підстава кримінальної відповідальності. Форми реалізації кримінальної відповідальності: засудження винного не поєднане з призначенням покарання; засудження винного поєднане з призначенням покарання, від відбування якого особа звільняється; застосування покарання.

Тема 5. Поняття кримінального правопорушення, види кримінальних правопорушень. Проблеми соціальної зумовленості кримінального правопорушення. Наукові засади криміналізації та декриміналізації суспільно небезпечних діянь. Поняття кримінального правопорушення в чинному Кримінальному кодексі України та у теорії кримінального права. Ознаки кримінального правопорушення.

Суспільна небезпечність як матеріальна (об'єктивна) ознака кримінального правопорушення. Характер і ступінь суспільної небезпечності. Протиправність як формальна (юридична) ознака злочину. Співвідношення суспільної небезпечності та протиправності. Винність як ознака кримінального правопорушення. Малозначність діяння: поняття, об'єктивні та суб'єктивні підстави.

Поняття злочину. Відмежування злочинів від інших правопорушень та аморальних проступків. Законодавча класифікація злочинів залежно від ступеня тяжкості: злочини невеликої тяжкості, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі. Значення класифікації злочинів. Класифікація злочинів у кримінально-правовій доктрині.

Тема 6. Склад кримінального правопорушення і кваліфікація злочинів. Вчення про склад кримінального правопорушення в теорії кримінального права. Значення складу злочину. Склад злочину як підстава кримінальної відповідальності. Елементи складу злочину: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона. Обов'язкові та факультативні ознаки складу злочину. Проблема класифікації складів злочинів у теорії кримінального права. Види складів злочинів за ступенем суспільної небезпеки.

Основний склад злочину. Кваліфікований склад злочину. Особливо кваліфікований склад злочину. Привілейований склад злочину. Види складів злочинів за способом описування у законі. Простий склад злочину. Складний склад злочину. Формальний склад злочину. Матеріальний склад злочину. Усічений склад злочину. Поняття кваліфікації злочинів. Кваліфікація злочинів як стадія застосування кримінального закону. Формула кваліфікації злочинів. Поняття кримінального проступку. Відмежування від злочину.

Тема 7. Об'єктивні ознаки кримінального правопорушення. Поняття та значення об'єкта кримінального правопорушення. Проблеми об'єкта кримінального правопорушення у теорії кримінального права. Види об'єктів кримінального правопорушення. Загальний об'єкт злочину. Родовий об'єкт злочину. Безпосередній об'єкт злочину. Основний безпосередній та додатковий безпосередній об'єкти злочину. Обов'язковий та факультативний об'єкти. Поняття предмета злочину, його місце у структурі складу злочину. Відмінність предмета злочину від об'єкта злочину та від знарядь і засобів вчинення злочину. Поняття об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення у теорії кримінального права. Ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення. Кримінально-правове значення об'єктивної сторони складу злочину. Суспільно небезпечне діяння (дія чи бездіяльність). Поняття та ознаки злочинної дії у кримінальному праві. Поняття та

ознаки злочинної бездіяльності. Умови кримінальної відповідальності за злочинну бездіяльність. Поняття непереборної сили, фізичного і психічного примусу та їх значення для вирішення питання про кримінальну відповідальність за суспільно небезпечне діяння (дію чи бездіяльність). Суспільно небезпечні наслідки як ознака об'єктивної сторони складу злочину: поняття, види та значення для кваліфікації злочинів. Поняття та види причинних зв'язків в теорії кримінального права. Особливості причинного зв'язку при злочинній бездіяльності. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу злочину. Час, місце, спосіб, обстановка, засоби, знаряддя вчинення злочину. Значення факультативних ознак об'єктивної сторони складу злочину для кваліфікації злочину та призначення покарання.

Тема 8. Суб'єктивні ознаки кримінального правопорушення. Поняття та значення суб'єкта кримінального правопорушення у кримінальному праві. Ознаки суб'єкта кримінального правопорушення. Загальний та спеціальний суб'єкт злочину. Ознаки та види спеціального суб'єкта, його значення для кваліфікації злочину. Фізична особа як суб'єкт кримінального правопорушення. Проблема визнання юридичних осіб суб'єктами окремих злочинів у інших державах і міжнародному праві. Вік як обов'язкова ознака суб'єкта кримінального правопорушення. Злочини, за вчинення яких настає кримінальна відповідальність з 14 та 16 років. Основні правила встановлення віку суб'єкта злочину. Особливості визначення віку кримінальної відповідальності за відсутності офіційних документів, що його підтверджують.

Осудність як обов'язкова ознака суб'єкта злочину. Формула осудності. Поняття неосудності у теорії кримінального права та Кримінальному кодексі України. Критерії неосудності: медичний (біологічний) та юридичний. Ознаки медичного критерію неосудності: хронічне психічне захворювання, тимчасовий розлад психічної діяльності, недоумство, інший хворобливий стан. Ознаки юридичного критерію неосудності. Характеристика інтелектуальної та вольової ознак юридичного критерію неосудності та їх співвідношення. Обмежена осудність. Урахування визнання особи обмежено осудною при призначення покарання. Поняття суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення та її значення. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єктивної сторони злочину. Вина як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони складу злочину. Форми вини у кримінальному праві, їх значення для кваліфікації злочину та призначення покарання. Умисел та його види за чинним Кримінальним кодексом України. Поняття прямого і непрямого умислу, їхні інтелектуальні та вольові моменти (ознаки). Відмінність непрямого умислу від прямого. Види умислу в теорії кримінального права та судовій практиці: за моментом формування злочинного наміру – заздалегідь обдуманий, умисел, що виник раптово; за спрямованістю – визначений (конкретизований); простий та альтернативний; невизначений (неконкретизований). Питання кваліфікації злочинів, вчинених з визначеним і невизначеним умислом. Необережність та її види. Злочинна самовпевненість та її інтелектуальний і вольовий моменти (ознаки). Відмінність злочинної самовпевненості від непрямого умислу. Злочинна недбалість та її об'єктивний і суб'єктивний критерії. Випадок (казус) як невинне заподіяння суспільно небезпечних наслідків, його відмінність від злочинної недбалості. Змішана (подвійна, складна) форма вини та її значення для кваліфікації злочину. Мотив і мета як факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. Кримінально-правове значення мотиву та мети вчинення злочину. Кримінально-

правове значення емоцій як факультативної ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. Поняття та види помилок у теорії кримінального права. Юридична помилка, її види та вплив на кримінальну відповідальність. Фактична помилка, її види та вплив на кримінальну відповідальність.

Тема 9. Стадії вчинення умисного злочину. Поняття та види стадій вчинення злочину за Кримінальним кодексом України. Готування до злочину: поняття, об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Види готування до злочину. Відмежування готування до злочину від виявлення наміру вчинити злочин. Замах на злочин: поняття, об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Відмежування замаху на злочин від готування до злочину та закінченого злочину. Види замаху на злочин: закінчений і незакінчений; замах на непридатний об'єкт і замах з непридатними засобами. Поняття закінченого злочину. Проблеми визначення моменту закінчення злочинів у теорії кримінального права та правозастосовній діяльності. Підстави кримінальної відповідальності за готування до злочину та замах на злочин.

Кваліфікація готування до злочину та замаху на злочин. Поняття та умови добровільної відмови при незакінченому злочині. Відмінність добровільної відмови від дійового каяття. Стадії вчинення злочину, на яких можлива добровільна відмова. Питання про добровільну відмову на стадії закінченого замаху на злочин.

Тема 10. Співучасть у злочині. Поняття та значення співучасті у злочині, її об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Вчення про співучасть у злочині у теорії кримінального права. Види співучасників злочину за Кримінальним кодексом України. Виконавець (співвиконавець) злочину. Посереднє вчинення злочину. Організатор злочину. Види організації злочину. Особливості суб'єктивної сторони організатора злочину. Підбурювач до злочину.

Пособник злочину. Інтелектуальне та фізичне пособництво. Відмежування пособництва від підбурювання. Причетність до злочину. Відмінність причетності до злочину від співучасті у злочині. Види причетності. Відповідальність за причетність до злочину. Види та форми співучасті. Вчинення злочину групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою та злочинною організацією. Підстави та межі відповідальності співучасників. Залежність відповідальності співучасників від дій виконавця. Відповідальність та кваліфікація дій співучасників при різних формах співучасті. Спеціальні питання відповідальності співучасників. Співучасть у злочинах зі спеціальним суб'єктом. Провокація злочину. Ексцес виконавця. Вплив ексцесу виконавця на відповідальність співучасників. Кримінальна відповідальність при невдалій співучасті. Добровільна відмова співучасників. Добровільна відмова виконавця. Відповідальність інших співучасників при добровільній відмові виконавця. Особливості добровільної відмови організатора, підбурювача та пособника.

Тема 11. Множинність злочинів. Поняття множинності злочинів у кримінальному праві. Відмежування множинності злочинів від одиничних злочинів, що складаються з декількох діянь: складних (складених), триваючих та продовжуваних злочинів. Види множинності злочинів, відповідно до Кримінального кодексу України. Повторність злочинів. Поняття повторності злочинів. Відображення повторності злочинів у Загальній та Особливій частинах Кримінального кодексу України. Кримінально-правове значення повторності злочинів. Сукупність злочинів. Поняття сукупності злочинів за Кримінальним кодексом України. Специфічні ознаки

сукупності злочинів. Відмінність сукупності злочинів від конкуренції кримінально-правових норм. Види сукупності злочинів: ідеальна, реальна. Кримінально-правове значення сукупності злочинів.

Рецидив злочинів. Поняття рецидиву злочинів за Кримінальним кодексом України. Специфічні ознаки рецидиву злочинів. Відображення рецидиву злочинів у Загальній та Особливій частинах Кримінального кодексу України. Види рецидиву: загальний, спеціальний, простий, багаторазовий, пенітенціарний. Кримінально-правове значення рецидиву злочинів та окремих його видів.

Тема 12. Обставини, що виключають злочинність діяння. Поняття та юридична природа обставин, що виключають злочинність діяння. Необхідна оборона: поняття, ознаки, умови правомірності. Перевищення меж необхідної оборони. Уявна оборона: поняття за Кримінальним кодексом України, юридична природа та основні різновиди. Вплив уявної оборони на кримінальну відповідальність особи. Затримання особи, що вчинила злочин: поняття, ознаки, умови правомірності, відмінність від необхідної оборони. Відповідальність за перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Крайня необхідність: поняття, ознаки, умови правомірності, відмінність від необхідної оборони. Проблеми відповідальності за перевищення меж крайньої необхідності. Фізичний або психічний примус: поняття та ознаки. Кримінально-правове значення фізичного та психічного примусу.

Виконання наказу або розпорядження: поняття та основний кримінально-правовий зміст. Поняття та ознаки явно злочинного наказу або розпорядження. Правові наслідки відмови від виконання явно злочинного наказу або розпорядження. Особливості кримінально-правової оцінки ситуації, в якій особа виконала наказ або розпорядження за обставин, коли вона не усвідомлювала і не могла усвідомлювати його злочинного характеру. Діяння, пов'язане з ризиком: поняття та основний кримінально-правовий зміст. Поняття та ознаки виправданості ризику за Кримінальним кодексом України. Невиправданий ризик та його кримінально-правове значення. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації: поняття та основний кримінально-правовий зміст.

Тема 13. Звільнення від кримінальної відповідальності. Поняття звільнення від кримінальної відповідальності. Передумови та підстави звільнення від кримінальної відповідальності. Порядок звільнення, його кримінально-правові наслідки. Види звільнення від кримінальної відповідальності. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Відмінність дійового каяття від добровільної відмови від доведення злочину до кінця. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Поняття примирення з потерпілим, відшкодування завданих збитків, усунення заподіяної шкоди. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. Умови та строки поручительства. Вимоги до поведінки особи, яку було передано на поруки. Кримінально-правові наслідки порушення особою умов передачі її на поруки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. Характеристика діяння, що втратило суспільну небезпечність, та особи, яка перестала бути суспільно небезпечною. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Тривалість строків та

порядок їх обчислення. Залежність строків давності від класифікації злочинів за ступенем тяжкості. Зупинення, переривання, відновлення перебігу строків давності. Особливості застосування давності до особи, що вчинила особливо тяжкий злочин, за який згідно із законом може бути призначено довічне позбавлення волі. Незастосування давності до особи у разі вчинення нею злочинів проти основ національної безпеки, миру та безпеки людства.

Тема 14. Покарання та його види. Поняття покарання та ознаки покарання. Мета покарання: кара, виправлення, загальна та спеціальна превенція. Система та види покарань, її ознаки та значення. Види покарань: штраф; позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу; позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю; громадські роботи; виправні роботи; службові обмеження для військовослужбовців; конфіскація майна; арешт; обмеження волі; тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців; позбавлення волі на певний строк; довічне позбавлення волі. Класифікація видів покарань. Критерії класифікації.

Характеристика основних покарань, додаткових покарань, покарань, що можуть призначатися і як основні, і як додаткові. Характеристика окремих видів покарань, підстави та умови їх застосування. Порядок заміни покарання одного виду іншим.

Тема 15. Призначення покарання. Поняття призначення покарання. Підстави призначення покарання. Принципи призначення покарання: законність покарання, визначення покарання в судовому вироку, обґрунтованість й обов'язковість мотивування покарання у вироку, гуманність покарання, індивідуалізація, справедливість покарання. Загальні засади призначення покарання, їх поняття та зміст. Загальна характеристика та значення для призначення покарання обставин, які пом'якшують та обтяжують покарання. Призначення покарання за незакінчений злочин. Призначення покарання за злочин, вчинений у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом: підстави та порядок призначення. Призначення покарання нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції Особливої частини Кримінального кодексу України. Перехід до іншого, більш м'якого виду основного покарання, не зазначеного в санкції статті за вчинений злочин. Непризначення додаткового покарання, передбаченого в санкції статті Особливої частини Кримінального кодексу України як обов'язкового. Призначення покарання за сукупністю злочинів. Правила призначення покарання за сукупністю злочинів. Призначення покарання за сукупністю вироків.

Правила призначення покарання за сукупністю вироків. Порядок приєднання за сукупністю вироків додаткових покарань. Порядок призначення покарань при одночасному збігу сукупності злочинів та сукупності вироків. Правила переведення менш суворих покарань у більш суворі. Порядок обчислення строків покарання.

Тема 16. Звільнення від покарання та його відбування. Поняття звільнення від покарання та його відбування. Види звільнення: безумовне і умовне звільнення. Поняття та ознаки умовного звільнення від покарання. Звільнення від відбування покарання з випробуванням, умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням.

Застосування додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання з випробуванням. Правові наслідки звільнення від відбування покарання з випробуванням. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Підстави застосування умовно-дострокового звільнення. Іспитовий строк при умовно-достроковому звільненні. Наслідки умовно-дострокового звільнення. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Підстави застосування звільнення від відбування покарання. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Умови звільнення. Безумовне звільнення від покарання: звільнення від покарання, якщо буде визнано, що з урахуванням бездоганної поведінки і сумлінного ставлення до праці цю особу на час розгляду справи в суді не можна вважати суспільно небезпечною, звільнення у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку, заміна невідбутої частини покарання більш м'яким, звільнення від покарання за хворобою. Особливі види звільнення від покарання: звільнення від покарання у разі прийняття нового закону, що виключає або пом'якшує призначене особі покарання Амністія і помилування як підстави звільнення від покарання та його відбування. Звільнення від покарання у зв'язку з втратою особою суспільної небезпечності. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. Види та умови звільнення від покарання за хворобою.

Тема 17. Судимість. Поняття та кримінально-правове значення судимості. Виникнення і припинення судимості. Способи припинення судимості. Правові наслідки припинення судимості. Погашення судимості: поняття та умови. Строки погашення судимості та порядок їх обчислення. Особливості обчислення строку погашення судимості у випадку закінчення строків давності виконання обвинувального вироку, при достроковому звільненні від відбування покарання, заміні невідбутої частини покарання більш м'яким. Переривання строку погашення судимості. Зняття судимості: поняття, значення та порядок застосування.

Тема 18. Заходи кримінально-правового характеру. Поняття та види заходів кримінально-правового характеру. Поняття, підстави та мета застосування примусових заходів медичного характеру. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру. Види примусових заходів медичного характеру. Критерії призначення примусових заходів медичного характеру. Продовження, зміна або припинення примусових заходів медичного характеру. Зарахування часу застосування примусових заходів медичного характеру до строку покарання. Примусове лікування. Підстава застосування примусового лікування. Особи, до яких застосовується примусове лікування. Порядок здійснення примусового лікування. Поняття та підстави застосування спеціальної конфіскації.

Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб: поняття, підстави застосування, види (штраф, конфіскація майна, ліквідація). Підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру. Загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.

Тема 19. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Примусові заходи виховного характеру: поняття, підстави та порядок

застосування. Види покарань, які можуть бути застосовані до неповнолітніх: штраф, громадські роботи, виправні роботи, арешт, позбавлення волі на певний строк. Особливості призначення покарання неповнолітнім, їх звільнення від відбування покарання з випробуванням, звільнення від покарання із застосування примусових заходів виховного характеру, звільнення від кримінальної відповідальності та відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності, умовно-дострокового звільнення від відбування покарання, погашення та зняття судим.

Тема 20. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру. Юридичні особи, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру. Підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового впливу. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб.

Тема 21. Злочини проти основ національної безпеки України Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти основ національної безпеки України. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади. Дії, вчинені з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, а також змова про вчинення таких дій. Публічні заклики до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або до захоплення державної влади, а також розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій. Зміст мети при вчиненні цих дій. Кваліфікуючі ознаки.

Посягання на територіальну цілісність і недоторканість України. Територія та державний кордон України. Дії, спрямовані на зміну меж території або державного кордону України. Публічні заклики до вчинення дій, спрямованих на зміну території або державного кордону України, або розповсюдження матеріалів із закликами до вчинення таких дій. Момент закінчення злочину. Зміст мети при вчиненні цих дій. Кваліфікуючі ознаки.

Посягання на життя державного чи громадського діяча. Поняття посягання. Потерпілий від цього злочину. Момент закінчення злочину. Мотиви даного злочину. Суб'єкт злочину.

Диверсія. Поняття диверсії. Види диверсійних дій. Особливості конструкції складу диверсії. Зміст мети як ознаки суб'єктивної сторони диверсії.

Державна зрада. Поняття державної зради. Форми державної зради. Суб'єктивна сторона злочину. Суб'єкт державної зради. Спеціальні умови звільнення від кримінальної відповідальності за державну зраду.

Шпигунство. Поняття шпигунства. Шпигунство, предметом якого є відомості, що становлять державну таємницю. Поняття державної таємниці. Суб'єкт шпигунства. Спеціальні умови звільнення від кримінальної відповідальності за шпигунство.

Тема 22. Кримінальні правопорушення проти особи. Загальна характеристика і види. Життя як об'єкт кримінально-правової охорони. Конституція України про охорону життя та здоров'я особи. Поняття вбивства та його види. Ознаки вбивства. Безпосередній об'єкт вбивства. Момент початку та припинення життя.

Умисне вбивство без обтяжуючих та пом'якшуючих обставин. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак цього злочину. Характерні ознаки такого вбивства. Умисне вбивство за обтяжуючих обставин. Конструкція складу цього злочину. Класифікація обставин, що обтяжують умисне вбивство, та їх зміст.

Умисне вбивство за пом'якшуючих обставин і його види.

Умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання. Конструкція складу цього злочину. Протизаконне насильство, систематичне знущання, тяжка образа. Стан сильного душевного хвилювання та раптовість виникнення такого стану. Особливості змісту умислу в цьому злочині.

Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини. Конструкція складу цього злочину. Потерпілий та час вчинення злочину. Суб'єкт злочину. Відповідальність співучасників.

Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Конструкція складу цього злочину. Поняття перевищення меж необхідної оборони та перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Психічне ставлення суб'єкта до смерті потерпілого.

Вбивство через необережність. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак цього злочину. Відмежування цього виду вбивства від інших злочинів, поєднаних із заподіянням смерті потерпілому. Кваліфікуюча ознака такого вбивства.

Доведення до самогубства. Жорстоке поводження, шантаж, примус до протиправних дій або систематичне приниження людської гідності як ознаки об'єктивної сторони. Момент закінчення злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки цього злочину.

Здоров'я людини як безпосередній об'єкт посягання.

Поняття й види тілесних ушкоджень. Ступінь тяжкості тілесних ушкоджень. Критерії для визначення тяжкості тілесних ушкоджень.

Умисне тяжке тілесне ушкодження. Поняття тяжкого тілесного ушкодження і його види. Зміст ознак тяжкого тілесного ушкодження. Кваліфікуючі ознаки цього злочину. Відмінність тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого від умисного вбивства та вбивства через необережність.

Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження. Поняття середньої тяжкості тілесного ушкодження і його ознаки. Кваліфікуючі ознаки цього злочину.

Умисне тяжке тілесне ушкодження за пом'якшуючих обставин.

Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання. Протизаконне насильство та тяжка образа. Стан сильного душевного хвилювання й раптовість виникнення такого стану.

Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Поняття перевищення меж необхідної оборони та перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Психічне ставлення суб'єкта до заподіяння тяжких тілесних ушкоджень.

Умисне легке тілесне ушкодження. Поняття легкого тілесного ушкодження, його види та ознаки.

Побої і мордування. Їх відмінність від тілесних ушкоджень. Кваліфікуючі ознаки цього злочину.

Катування. Поняття катування. Мета вчинення злочину. Кваліфікуючі ознаки цього злочину.

Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження. Характеристика об'єктивних та суб'єктивних ознак цього злочину.

Погроза вбивством. Реальність погрози як умова відповідальності за цей злочин. Кваліфікуюча ознака цього злочину.

Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Диференціація відповідальності за вчинення цього злочину. Кваліфікуючі ознаки та особливо кваліфікуючі ознаки злочину.

Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Предмет цього злочину. Суб'єкт злочину.

Зараження венеричною хворобою. Поняття венеричної хвороби. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки злочину.

Незаконне проведення абортів. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Незаконна лікувальна діяльність. Конструкція складу злочину. Суб'єкт злочину.

Порушення прав пацієнта. Конструкція складу злочину. Суб'єкт злочину.

Незаконне проведення дослідів над людиною. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини. Конструкція складу злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки злочину.

Насильницьке донорство. Насильство та обман. Суб'єкт злочину. Особливості суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки злочину.

Незаконне розголошення лікарської таємниці. Наслідки злочину. Суб'єкт злочину. Особливості суб'єктивної сторони.

Ненадання допомоги хворому медичним працівником. Зміст завідомості. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. Наслідки злочину. Суб'єкт злочину. Особливості суб'єктивної сторони. Кваліфікуюча ознака злочину.

Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей. Момент закінчення злочину. Суб'єкт злочину. Особливості суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Залишення в небезпеці. Момент закінчення злочину. Свідомість як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Особливості суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Відмінність цього злочину від залишення в небезпеці.

Неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Суб'єктивні ознаки злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Злочини проти волі, честі та гідності особи, їх загальна характеристика й види. Конституція України про охорону волі, честі та гідності особи.

Незаконне позбавлення волі або викрадення людини. Конструкція складу злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки цього злочину.

Захоплення заручників. Дії, що утворюють об'єктивну сторону цього злочину. Мета як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Незаконне поміщення в психіатричний заклад. Завідомість як ознака цього злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Підміна дитини. Мотив як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони цього злочину.

Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини. Дії, що утворюють об'єктивну сторону злочину. Мета як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки злочину.

Експлуатація дітей. Потерпілий від злочину. Мета як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Потерпілий від злочину. Мета як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи, їх загальна характеристика та види.

Зґвалтування. Фізичне і психічне насильство як ознака об'єктивної сторони. Поняття безпорадного стану потерпілої особи. Потерпілий від злочину. Момент закінчення злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки злочину.

Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом. Фізичне і психічне насильство як ознака об'єктивної сторони. Поняття безпорадного стану потерпілої особи. Потерпілий від злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки злочину. Співвідношення цього злочину із зґвалтуванням.

Примушування до вступу в статевий зв'язок. Поняття примушування. Потерпілий від злочину. Момент закінчення цього злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості. Поняття статевої зрілості. Потерпілий від злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Розбещення неповнолітніх. Поняття розпусних дій. Потерпілий від злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки злочину.

Тема 23. Кримінальні правопорушення проти власності. Поняття, загальна характеристика й види злочинів проти власності. Поняття викрадення.

Крадіжка. Поняття й ознаки. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки.

Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Грабіж. Поняття й ознаки. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки.

Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Розбій. Поняття й ознаки. Особливості складу злочину за конструкцією об'єктивної сторони. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Відмежування від суміжних злочинів.

Вимагання. Поняття й ознаки. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки.

Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Шахрайство. Поняття й ознаки. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки.

Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Поняття та ознаки привласнення. Поняття та ознаки розтрати. Поняття й ознаки заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем. Момент

закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки. Відмінність від суміжних злочинів.

Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою. Ознаки діяння. Суб'єктивні ознаки. Відмінність від шахрайства.

Привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї. Особливості предмета злочину. Ознаки діяння. Особливості суб'єктивної сторони. Відмінність від розкрадання.

Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Відмінність від співучасті у розкраданні.

Умисне знищення або пошкодження майна. Види діяння. Наслідки. Суб'єктивні ознаки злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Необережне знищення або пошкодження майна. Види діяння. Наслідки. Суб'єктивні ознаки злочину.

Порушення обов'язків щодо охорони майна. Види діяння. Момент закінчення злочину. Наслідки. Суб'єктивні ознаки злочину.

Погроза знищення майна. Види діяння. Особливості способу. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки злочину.

Тема 24. Злочини у сфері господарської діяльності

Поняття, загальна характеристика й види господарських злочинів

Поняття зайняття гральним бізнесом. Ознаки об'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття незаконного виготовлення, зберігання, збуту або транспортування з метою збуту підакцизних товарів. Предмет злочину. Види діянь. Кваліфікуючі ознаки.

Порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом. Предмет злочину. Об'єктивна сторона. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття фіктивного підприємництва. Ознаки об'єктивної сторони. Наслідки злочину. Суб'єктивна сторона.

Поняття доведення до банкрутства. Ознаки об'єктивної та суб'єктивної сторони.

Шахрайство з фінансовими ресурсами. Предмет злочину. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Наслідки злочину.

Поняття умисного введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної сторони. Визначення розміру спричиненої шкоди.

Поняття незаконного використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару. Предмет злочину. Ознаки суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину.

Поняття незаконних дій з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної сторони. Наслідки злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Предмет злочину. Об'єктивна сторона. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне

страхування. Предмет злочину. Об'єктивна сторона. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття виготовлення, зберігання, придбання, переведення, пересилання, ввезення в Україну з метою збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї. Ознаки суб'єктивної сторони. Наслідки злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття контрабанди. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної сторони. Визначення розміру заподіяної шкоди.

Поняття умисного порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму. Ознаки об'єктивної та суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття нецільового використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки. Визначення розміру спричиненої шкоди.

Поняття видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону.

Ознаки суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття незаконного виготовлення, підроблення, використання або збуту незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених марок акцизного збору чи контрольних марок. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної та суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття виготовлення, збуту та використання підроблених недержавних цінних паперів. Предмет злочину. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки злочину. Наслідки. Кваліфікуючі ознаки. Визначення розміру матеріальної шкоди.

Поняття підроблення документів, які подаються для реєстрації випуску цінних паперів. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної сторони. Суб'єкт злочину.

Поняття порушення порядку ведення реєстру власників іменних цінних паперів. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної сторони. Суб'єкт злочину.

Поняття приховування інформації про діяльність емітента. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної сторони. Суб'єктивна сторона злочину.

Поняття незаконного використання інсайдерської інформації. Ознаки об'єктивної та суб'єктивної сторони.

Поняття незаконної приватизації державного, комунального майна. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної сторони. Умови притягнення до відповідальності. Кваліфікуючі ознаки.

Протидія законній господарській діяльності. Поняття протидії. Наслідки. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття незаконного збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної сторони. Наслідки.

Розголошення комерційної або банківської таємниці. Поняття банківської та комерційної таємниці. Ознаки суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину.

Проблеми вдосконалення кримінального законодавства у сфері господарської діяльності. Значення правильної кваліфікації господарських злочинів у діяльності ОВС.

Тема 25.Злочини проти громадської безпеки.

Поняття, загальна характеристика й види злочинів проти громадської безпеки.

Терористичний акт. Поняття терористичного акту, його ознаки. Фінансування тероризму. Види дій, що утворюють об'єктивну сторону. Мета як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки. Умови звільнення від кримінальної відповідальності.

Створення злочинної організації. Поняття злочинної організації, її ознаки. Види дій. Мета як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Спеціальні умови звільнення від кримінальної відповідальності.

Сприяння учасникам злочинної організації та укриття їх злочинної діяльності. Поняття й види заздальгідь не обіцяного сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності. Умови притягнення до кримінальної відповідальності. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Бандитизм. Поняття банди та її ознаки. Види діянь. Особливості законодавчої конструкції даного злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікація дій осіб від 14 до 16 років, які брали участь у банді.

Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності. Поняття неправдивого повідомлення. Момент закінчення злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань. Поняття воєнізованого або збройного формування. Види діянь. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Умови звільнення від кримінальної відповідальності.

Напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення. Поняття предмета злочину та його характеристика. Поняття нападу. Мета як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Предмет злочину. Види дій та спосіб їх вчинення. Суб'єктивна сторона, суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами. Предмет злочину та його значення для кваліфікації. Види діянь. Момент закінчення злочину. Умови звільнення від кримінальної відповідальності.

Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів. Предмет злочину. Характеристика діяння. Наслідки як обов'язкова ознака об'єктивної сторони. Суб'єкт злочину.

Незаконне поводження з радіоактивними матеріалами. Предмет злочину. Види діянь. Момент закінчення. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Погроза вчинити викрадення або використати радіоактивні матеріали. Предмет злочину, потерпіла сторона. Характеристика об'єктивної сторони. Зміст вини. Мета як обов'язкова ознака суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину.

Порушення правил поводження з вибуховими, легкозаймистими та їдкими речовинами або радіоактивними матеріалами. Предмет злочину. Види діянь. Наслідки злочину. Суб'єктивна сторона. Кваліфікуючі ознаки.

Незаконне ввезення на територію України відходів й вторинної сировини. Предмет злочину. Характеристика ввезення чи транзиту. Суб'єктивна сторона злочину. Суб'єкт злочину.

Незаконне перевезення на повітряному судні вибухових або легкозаймистих речовин. Предмет злочину. Інші ознаки даного складу злочину.

Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки. Характеристика діяння. Наслідки злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття умисного знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства. Предмет злочину. Характеристика діяння. Наслідки злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки. Майнова шкода.

Тема 26.Кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту. Поняття залізничного, водного й повітряного транспорту. Види діянь. Особливості законодавчої структури і конструкції складу злочину. Відповідальність за створення небезпеки настання наслідків. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Поняття транспортного засобу. Види діянь. Причинний зв'язок та наслідки, їх характеристика. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Незаконне заволодіння транспортним засобом. Поняття транспортного засобу. Момент закінчення даного злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Умови звільнення від кримінальної відповідальності.

Примушення працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків. Потерпілий від злочину. Поняття примушення та момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Випуск в експлуатацію технічно-несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації. Види діянь. Наслідки злочину. Характеристика причинного зв'язку. Завідомість як ознака суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину.

Порушення правил, норм й стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху. Поняття порушення правил, норм й стандартів. Наслідки. Причинний зв'язок. Суб'єкт злочину.

Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу. Предмет злочину. Види дій. Момент закінчення. Суб'єкт злочину.

Тема 27. Кримінальні правопорушення проти громадського порядку та моральності.

Поняття, загальна характеристика й види злочинів проти громадського порядку та моральності.

Групове порушення громадського порядку. Поняття та ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Масові заворушення. Поняття та ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Хуліганство. Поняття та види. Момент закінчення злочину. Знаряддя хуліганства та їх вплив на кваліфікацію. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Поняття наруги над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого. Місце вчинення. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмінність від суміжних злочинів.

Знищення, руйнування або пошкодження пам'яток - об'єктів культурної спадщини та самовільне проведення пошукових робіт на археологічній пам'ятці. Види діяння. Особливості предмета злочину. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмінність від суміжних злочинів.

Знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду. Особливості предмета злочину. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмінність від суміжних злочинів.

Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію. Особливості предмета злочину. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмінність від суміжних злочинів.

Створення або утримання місць розпусти і звідництва. Види дій та момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією. Види дій та момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Кримінально-правова характеристика втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Відмінність від суміжних злочинів.

Тема 28. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення.

Поняття, характеристика й види злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Поняття контрабанди. Об'єкт злочину. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки. Визначення розміру наркотичних засобів.

Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів. Об'єкт злочину. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки.

Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Поняття злочинних дій. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки злочину. Умови звільнення від кримінальної відповідальності.

Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Об'єкту злочину. Предмет злочину. Ознаки об'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки. Види розміру.

Поняття незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту. Об'єкт злочину. Предмет злочину.

Об'єктивні та суб'єктивні ознаки. Види розміру. Умови звільнення від кримінальної відповідальності.

Поняття посівів або вирощування снотворного маку чи конопель. Види діянь. Об'єкт злочину. Предмет злочину. Суб'єктивна сторона. Кваліфікуючі ознаки. Встановлення розміру.

Поняття незаконного виробництва, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів. Види діянь. Об'єкт злочину. Предмет злочину. Кваліфікуючі ознаки. Умови звільнення від кримінальної відповідальності.

Поняття викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем. Види діянь. Об'єкт злочину. Предмет злочину. Суб'єкт злочину. Наслідки злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття незаконного введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Об'єкт злочину. Предмет злочину. Наслідки. Ознаки суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття схилення до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Об'єкт злочину. Предмет злочину. Суб'єктивна сторона злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття незаконного публічного вживання наркотичних засобів. Об'єкт злочину. Предмет злочину. Суб'єктивна сторона злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття організації або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин. Види діянь. Об'єкт злочину. Предмет злочину. Ознаки суб'єктивної сторони. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття незаконного виробництва, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних й сильнодіючих речовин. Види діянь. Ознаки суб'єктивної сторони. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Поняття схилення неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів. Види діянь. Об'єкт злочину. Предмет злочину. Ознаки суб'єктивної сторони. Умови звільнення від кримінальної відповідальності.

Поняття порушення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним захворюванням та масовим отруєнням. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки.

Тема 29. Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Поняття, загальна характеристика й види злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Поняття службової особи.

Зловживання владою або службовим становищем. Поняття та ознаки діяння. Наслідки. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмінність від суміжних злочинів.

Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Поняття та ознаки діяння. Наслідки. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки. Відмінність від суміжних злочинів.

Перевищення влади або службових повноважень. Поняття та ознаки діяння. Наслідки. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Перевищення повноважень службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Поняття та ознаки діяння. Наслідки. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Службове підроблення. Предмет злочину. Види діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Службова недбалість. Поняття та види діянь. Наслідки. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Одержання хабара. Поняття та ознаки хабара. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Незаконне збагачення. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки. Відмежування від суміжних злочинів.

Комерційний підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Підкуп особи, яка надає публічні послуги. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Пропозиція або давання хабара. Поняття та ознаки хабара. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки. Умови звільнення від відповідальності за пропозицію або давання хабара.

Зловживання впливом. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Провокація хабара або комерційного підкупу. Поняття та ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі ознаки.

Тема 30. Злочини проти правосуддя.

Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Примушування давати показання. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Порушення права на захист. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Втручання в діяльність судових органів. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Погроза або насильство щодо судді, народного засідателя чи присяжного. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Невиконання судового рішення. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти. приховування злочину. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Тема 31. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Пропаганда війни. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Застосування зброї масового знищення. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Екоцид. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Геноцид. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

Найманство. Ознаки діяння. Момент закінчення злочину. Суб'єктивні ознаки. Кваліфікуючі та особливо кваліфікуючі ознаки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Література до розділу Конституційне право України

Основна:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Конституція Автономної Республіки Крим: Затверджена Законом України від 23 грудня 1998 року N 350-XIV // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14#Text>
3. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 № 396-IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#n2>
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/print1478116535340527>
5. Про альтернативну (невійськову) службу: Закон України від 12 грудня 1991 року N 1975-XII // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1975-12>
6. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>

7. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України 3 лютого 2015 року № 141-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-19>
8. Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями: Постанова Верховної Ради України; від 17.03.2015 № 254-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254-viii>
9. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР).- 2017.- № 7-8.- Ст. 50
10. Про всеукраїнський референдум : Закон України від 26 січня 2021 року № 1135-IX // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>
11. Про громадянство України: Закон від 18 січня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. - 2001.- №13.-Ст.65.
12. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
13. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 року // Відомості Верховної Ради України. - 1992.- №2.-Ст.5.
14. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
15. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон від 20 листопада 2012 року № 5492-VI // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17>
16. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>
17. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон від 15.04.2014 № 1207-VII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>
18. Про загальний військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25 березня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992.- № 27. – Ст. 385.
19. Про засади державної регіональної політики: Верховна Рада України; Закон від 05.02.2015 № 156-VIII // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
20. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>
21. Про імміграцію: Закон України від 7 серпня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. - 2001.- №41.-Ст.197.

22. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
23. Про Конституційний Суд України: Закон від 13.07.2017 № 2136-VIII // Відомості Верховної Ради. - 2017. - № 35, ст.376.
24. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995 № 116/95-ВР // <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%D0%B2%D1%80>
25. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України від 25.06.1997. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
26. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
27. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>
28. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11 липня 2001 року № 2625-III // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2625-14/print1478343342475480>
29. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей: Закон від 16.09.2014 № 1680-VII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1680-18>
30. Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпічмент): Закон України від 10 вересня 2019 року № 39-IX // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20#n9>
31. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 № 1682-VII // Відомості Верховної Ради України від 31.10.2014. - 2014. - № 44. - стор. 2978. - стаття 2041.
32. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січня 1994 року № 3857 – XII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3857-12>
33. Про правовий статус закордонних українців : Закон України від 09.02.2012 № 4381-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4381-17>
34. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 № 3773-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
35. Про правонаступництво України: Закон України від 12 вересня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. - 1991.- №46.-Ст.617.
36. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

37. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 р. № 183/98-ВР // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>
38. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 14-15, № 16-17. – Ст.133.
39. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 року N 2493-III // Відомості Верховної Ради України від 17.08.2001. – 2001. – № 33. – Ст. 175.
40. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України 11 липня 2002 року N 93-IV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/93-15>
41. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 № 2790-XII // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>
42. Про столицю України - місто-герой Київ: Закон від 15.01.1999 № 401-XIV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/401-14>
43. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/print1478116535340527>
44. Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України: Закон України від 19 грудня 2019 року № 400-IX // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-20>
45. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 // Відомості Верховної Ради України. - 1998.- №20.- Ст.99.
46. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
47. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30.06.2004 № 1932-IV. URL: [http:// https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-15#Text](http://https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-15#Text)

Додаткова:

1. Актуальні проблеми конституційного права України : Підручник /За заг. ред. професора Олійника А. Ю. – К.: Видавничий дім «Скіф», 2012. – 552 с.
2. Барабаш Ю.Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект): Моногр. – Х. : Легас, 2004. – 192 с.
3. Біленчук П.Д., Кравченко В.В., Підмогильний М.В. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право). Навч. посібник. – К. : Атіка. – 2000. – 304 с.
4. Громадські об'єднання в Україні : навч.посіб. / за ред. В.М. Бесчастного. – К. : Знання, 2007. – 415 с.
5. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Права людини і громадянина в Україні. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 336с.

6. Конституційне право України: підруч./ До 20-ї річниці Конституції та 25-ої річниці незалежності України / В.Л. Федоренко. - К.: Видавництво Ліра-К, 2016. - 616 с
7. Конституційне право України : навч.-метод. посібник [Електронний ресурс] / Д. С. Терлецький, М. В. Афанасьєва, Ю. Д. Батан та ін. ; за заг. ред. Д. С. Терлецького. - Одеса : 2020. - 242с. Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12412> DOI 10.32837/11300.12412
8. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри./ Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. - К.: Ваіте, 2021. – 528 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_0.pdf
9. Лінецький С.В., Крижанівський В.П. Коментар до Регламенту Верховної Ради України. – К.: USAID, 2015. - 730 стор.
10. Конституційно-правові проблеми організації та реалізації установчої влади в Україні : монографія / Р.М. Максакова. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2012. – 436 с.
11. Конституційно-правові проблеми виконавчої влади : навч.-метод. посібник [Електронний ресурс] / Д. С. Терлецький, О. В. Олькіна, Ю. Д. Батан та ін. ; за заг. ред. Д. С. Терлецького. - Одеса : 2020. - 161с. - Режим доступу: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/12417> DOI 10.32837/11300.12417
12. Конституція незалежної України: Навчальний посібник. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Спілка юристів України, 2000. – 428 с.
13. Конституція України: Науково-практичний коментар / [редкол.: В. Я. Тацій (голова), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін.]. – [2-е вид., перероб. і доп.]. – Харків : Право, 2011. – 1128 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/r61.pdf>
14. Конституція України. Науково-практичний коментар [текст] Станом на 20 травня 2018 р. За заг. ред. Чижмарь К. І. та Лавриновича О. В. - Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2018. - 290 с.
15. Конституція України у судових рішеннях / М. П. Орзіх, А. А. Єзеров, Д. С. Терлецький. - Київ : Юрінком Інтер, 2011. - 432 с. // <http://hdl.handle.net/11300/5590>
16. Конституційне право : навч. посібник / Д. Терлецький, М. Афанасьєва, Ю. Батан [та ін.] ; за заг. ред. Д. Терлецького ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2023. – 584 с. – Режим доступу : <https://doi.org/10.32837/11300.26099>
17. Конституційний процес : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищої освіти галузі знань 08 «Право» [Електронне видання] / уклад.: В. Панасюк, Ю. Бальцій, І. Глиняний ; Нац. ун-т «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2024. – 80 с. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32837/11300.27247>
18. Права людини в особливих правових режимах: досвід України : монографія / Д. С. Терлецький, О. В. Марусяк, Ю. Д. Батан, М. В. Афанасьєва та ін. ; за заг. ред. д.ю.н., проф. М. В. Афанасьєвої. – Одеса :

Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 356 с.
<https://doi.org/10.32837/11300.16137>

19. Право на вибір місця проживання: від прописки до реєстрації. комент., законодавство, суд. практика / Авт. комент., упоряд.: Козінцев І.П., Захандревич М.Б. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 336с.
20. Рабінович П.М., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина : Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2004. – 464с.
21. Рудик П.А. Коментар до конституційних змін : навчальний посібник / П.А. Рудик. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 220 с.
22. Совгіря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс : навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 556 с.
23. Терлецький Д. С. Конституційна юстиція : навч.- метод. посіб. / Д. С. Терлецький, Ю. Д. Батан, В. І. Запорожець; за заг. ред. Д. С. Терлецького. - Одеса : НУ "ОЮА", 2021. - 154 с.

Література до розділу

Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні.

Основна:

1. Адміністративний процес : навч. посіб. / О.Ю. Салманова, А.Т. Комзюк, С.М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О.Ю. Салманової, А.Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с.
2. Адміністративний процес України : підручник / за заг. ред. Д.І. Йосифовича. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с.
3. Науково-практичний коментар кодексу адміністративного судочинства України / за заг. ред. Р.С. Мельника. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 1030 с.
4. Смокович М.І., Бевзенко В.М. Адміністративний процес України : теорія, практика : підручник / за заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка В. М. пер. з нім. і адапт. Рижкова Г. Б. Київ : ВД «Дакор», 2020. 1346 с.

Додаткова:

1. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання / І.М. Балакарева [та ін.] ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. адмін. права. Харків : Право, 2020. 238 с.
2. Васильєв С.В. Звернення до суду: алгоритм процесуальних дій (адміністративна юрисдикція) : навч. посіб. Київ : Алерта : Правова єдність, 2021. 342 с.
3. Гавалешко П.С. Особливості доказування в суді апеляційної інстанції: адміністративно-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук : Запоріжжя, 2022. 203 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/11_2022/Navaleshko.pdf.
4. Зеленська І.М. Підготовка позовної заяви (в рамках адміністративного судочинства) : метод. рек. / І.М. Зеленська, Ю.В. Зоркіна, І.Н. Зарубіна ; за заг. ред. С. О. Гриненка ; СБУ, Ін-т підгот. юрид. кадрів для СБУ НУ ЮАУ ім. Ярослава Мудрого. Харків : ПІЮК для СБ України, 2020. 28 с.
5. Коваль М.П. Адміністративний судовий процес та особливості розгляду деяких спорів : навч. посібник у схемах. Одеса : Юрид. літ., 2020. 216 с.
6. Колпаков В.К. Реалізація принципу верховенства права в адміністративному судочинстві крізь призму застосування розсуду судді / В.К. Колпаков, Є.В. Курінний,

- А.А. Шарая. Юридичний науковий електронний журнал : електронне наукове фахове видання. 2022. № 2. С. 202-208.
7. Мельник-Томенко Ж.М. Застосування практики Європейського Суду з прав людини при тлумаченні загальних принципів адміністративного судочинства: дис. ... канд. юрид. наук. Дніпро, 2020. 235 с.
8. Міщук І.В. Особливості здійснення адміністративного судочинства в умовах воєнного стану / І. В. Міщук, Б. С. Киричук. Південноукраїнський правничий часопис. 2023. № 1. С. 200-205.
9. Податкові спори в адміністративному судочинстві: зб. тез доп. П'ятої Міжнар. наук.-практ. конф. "Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики" (м. Київ, 4-5 лип. 2022 р.) / Верхов. Суд України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, ОБСЄ ; редкол. М. І. Смокович [та ін.]. Київ : ВАІТЕ, 2022. 240 с.
10. Полях Н.А. Застосування практики Європейського суду з прав людини в адміністративному судочинстві України: дис. ... докт. філософії в галузі знань 08 "Право" : спец.: 081 - Право; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : б. в., 2020. 173 с.
11. Провадження у справах з митних спорів в адміністративному судочинстві України: монографія / Ю.В. Оніщик, М.М. Толстолуцька ; за ред. Ю.В. Оніщика; Адвокат. бюро Юрія Оніщика. Херсон : Олді-плюс, 2022. 166 с.

Література до розділу Цивільне право

Основна:

1. Цивільний кодекс України: Кодекс, Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № № 40-44. – Ст. 356.
2. Водний кодекс України: Кодекс України, Закон від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189.
3. Господарський кодекс України: Кодекс України, Закон від 16.01.2003 р. № 436-IV (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 18, 19-20, 21-22. – Ст. 144.
4. Земельний кодекс України: Кодекс України, Закон від 25.10.2001 р. № 2768-III (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №№ 3-4. – Ст. 27.
5. Кодекс торговельного мореплавства України: Кодекс України, Закон від 23.05.1995 р. № 176/95-ВР (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №№ 47, 48, 49, 50, 51, 52. – Ст. 349.
6. Кодекс України про надра: Кодекс України, Закон від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 36. – Ст. 34.
7. Конвенція УНІДРУА про міжнародний фінансовий лізинг: Конвенція, Міжнародний документ від 28.05.1988 р. / УНІДРУА // Офіційний вісник України від 16.11.2007 р. – 2007 р. – № 84, стор. 130. – Ст. 3126. – код акту 41411/2007.

8. Конституція України / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
9. Лісовий кодекс України: Кодекс України, Закон від 21.01.1994 р. № 3852-XII (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 17. – Ст. 99.
10. Повітряний кодекс України: Кодекс України, Закон від 19.05.2011 р. № 3393-VI (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48-49. – Ст. 536.
11. Податковий кодекс України: Кодекс України, Закон від 02.12.2010 р. № 2755-VI / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – від 08.04.2011 р. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.
12. Про автомобільний транспорт: Закон України від 05.04.2001 р. № 2344-III (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 22. – Ст. 105.
13. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999 р. № 687-XIV (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 31. – Ст. 246.

Додаткова:

1. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 7. – Ст. 45.
2. Про благодійну діяльність та благодійні організації Закон України від 05.07.2012 р. № 5073-VI / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 25. – ст. 252.
3. Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб: Закон України від 22.12.1995 р. № 493/95-ВР (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 3. – Ст. 9.
4. Про державне оборонне замовлення: Закон України від 03.03.1999 р. № 464-XIV (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 17. – Ст. 111.
5. Про електроенергетику: Закон України від 16.10.1997 р. № 575/97-ВР (із змінами) / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 1. – Ст. 1.

**Література до розділу
Кримінальне право**

Основна:

1. Берзін П.С. Злочинні наслідки: поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення. – Монографія. – К.: Алерта; КНТ; Центр учбової л.-ри, 2010.
2. Брич Л.П. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи за законодавством України / Л.П. Брич. – Львів, 2010. – 83 с.
3. Брич Л.П. Преступления против здоров'я и против безопасности жизни и здоров'я по законодательству Украины: монография. – Львів, 2010. – 115 с.

4. Водько М.П. Кримінально-правова регламентація протидії організованим злочинності: монографія / МВС України / М.П. Водько, О.О. Подобний. – Одеса, 2010. – 191 с.
5. Джужа О.М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством: Монографія / КНУВС / О.М. Джужа. – К., 2009. – 239 с.
6. Коваленко В.В. та ін.. Запобігання катуванням: Монографія / В.В. Коваленко, А.О. Черняцова, О.Н. Ярмиш. – К., 2010. – 159 с.
7. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання [Текст] : монографія / Б.М.Головкін ; наук. консультант В.В.Голіна ; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого.- Х. : Право, 2011.
8. Кошкарів О.О. Проблеми кваліфікації злочинів у сфері випуску та обігу цінних паперів: монографія / О.О. Кошкарів. – Х., 2008. – 185 с.
9. Кримінальна відповідальність за зґвалтування та насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом: Монографія / А.В. Савченко, В.Б. Кузнецов, Д.П. Москаль, М.В. Сейпловіч; аг.ред. О.М. Джужі. – Ужгород, 2012. – 270 с.
10. Кримінальна відповідальність за незаконне використання електричної або теплової енергії [Текст] : монографія /В.М. Куц, Ю.В. Кириченко. - К. : Центр учбової літератури, 2010.- 160 с.
11. Кузнецов В. В. Кримінальна відповідальність за крадіжки. Монографія. К. – Вид. Паливода А.В., 2005.– 160 с.
12. Кузнецов В.В. Злочини проти громадського порядку та моральності / Практич. посіб. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2007. – 156 с.
- 13.Мельник М.І. Хабарництво: загальна характеристика, проблеми кваліфікації, удосконалення законодавства. – К.: Парламентське вид., 2000. – 256 с.
14. Мицак Б.Ф. Попередження незаконного заволодіння транспортним засобом: Монографія / Б.Ф. Мицак, В.П. Захаров; Львів, 2010. – 367 с.
15. Осадчий В.І. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту: монографія / В.І. Осадчий. – К., 2011. – 150 с.
16. Розслідування торгівлі людьми / авт.: О.В. Бардацька, А.М. Орман, Г.Л. Герасименко та ін.. / МВС України. – К., 2011. – 236 с.
17. Савченко А.В. Мотив і мотивація злочину. Монографія. – К.: Атіка, 2002. – 144 с.
18. Кримінальне право України. Загальна частина : Підручник / П.Л. Фріс. - [2-ге вид., доп. і перероб.] – К. : Атіка, 2009. – 512 с.
19. Кримінальне право України. Загальна частина: [підручник] / Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров [та ін.] – Вид. 5-е. / [за ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка]. – К. : Атіка, 2009. – 408 с.
20. Кримінальне право України: Загальна частина. Підручник / Алієва О.М., Гаврильченко Л.К., Гончар Т.О., Заркуа Л.Д. та ін. ; Відп.ред. Стрельцов Є.Л. – [4-е вид.] – Х. : Одиссей, 2009. – 312 с.
21. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / Баулін Ю.В., Борисов В.І., Кривоченко Л.М. та ін. ; За ред. Сташиса В.В., Тація В.Я. – 4-е вид., перероб. і доповн. – К.: Право, 2010. – 456 с.
22. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін.; За ред. проф. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 3-є вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 724 с.

23. Кримінальне право. Загальна частина: Підручник. / Беніцький А. С., Гуславський В. С., Дудоров О. О., Розовський Б. Г., — К.: вид.-во Істина, 2011. — 1111 с.
24. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, С.Б. Гавриш та ін. За заг. ред. В.Т. Маляренка, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. Видання друге, перероблене та доповнене. — Х.: ТОВ—Одіссей, 2010. — 1152с.
25. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар. Видання шосте, перероблене та доповнене / Відп. ред. Є.Л. Стрельцов. — Х.: ТОВ —Одіссей, 2010. — 805 с.
26. Кримінальний кодекс України: постатейні матеріали та навчально-практичні завдання / І. П. Баглай, І. Г. Богатирьов, О. І. Богатирьова, К. Т. Кравченко, О. М. Литвинов, А. В. Савченко, Ю. Л. Сенін, О. І. Соболь; За заг. ред. докт. юрид. наук, проф. І. Г. Богатирьова. — К.: Атіка, 2011. — 640 с.

Додаткова:

1. Кузнецов В.В., Савченко А.В. Теорія кваліфікації злочинів: Підручник. (2-е вид., перероб.); За заг. ред. професорів Є.М. Моїсєєва та О.М. Джузи, наук. ред. к.ю.н., доц. І.А. Вартилицька. — К.: КНТ, 2007. — 300 с.
2. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України (2-е вид., перероб. та доп.) / За заг. ред. П.П. Андрушка, В.Г. Гончаренка, Є.В. Фесенка. — К.: Дакор, 2008. — 1428 с.
3. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / За заг. ред. В.Г. Гончаренка, П.П. Андрушка (у трьох книгах). — К.: —ФОРУМ, 2009.
4. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. — 6-те вид., переробл. та доповн. / Відпов. ред. С.С. Яценко. — К.: А.С.К., 2010. — 848 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 4-те вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. — К.: Юридична думка, 2010. — 1184 с.
6. Тихий В.П. Злочини проти громадської безпеки: Науково-практичний коментар / АПН України. Ун-т вивчення проблем злочинності / В.П. Тихий. — К., 2010. — 71 с.
7. Актуальні проблеми кримінального права: Навч. посіб. / В.М.Попович, П.А.Ткачук, А.В.Адрушко, С.В.Голін. — К.: Юрінком Інтер, 2009.

Затверджено на засіданні фахової
атестаційної комісії з проведення
вступного іспиту зі спеціальності D8
Право, для вступників ОНС доктор
філософії
«24» березня 2025 р.

Голова комісії

Руслана МАКСАКОВА